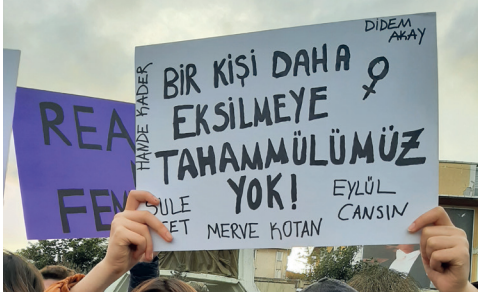


Tek adamın kararı,  
kadınların hayatı,  
hepimizin 1 Mayıs'ı...

3



Depo işçisi kadınlar  
ilk kez eylem  
alanındaydı

6



5 soruda  
İstanbul Sözleşmesi

12-13



Gücünü Kirke'den alan  
kadınların hikayesi

15





# Tek adamın kararı, kadınların hayatı, hepimizin 1 Mayıs'ı...

**Selma GÜRKAN**

*Kadınların kazanımlarını açık hedef haline getiren, hükümetin önüne gericilik programlarını koyan çeşitli politik, dini mihraklar kadınlara saldırı programlarını yenilemenin hazırlığını yapmaktalar. Biz ne yapmalıyız?*

**K**adınlar için kapitalist sistemin vücut bulduğu her rejim her zaman çok zorlu koşullar demektir. Bugün gelinen aşamada ise, 200 yıl önce kazanılmış hakların da birer birer gasp edildiği, kadınların yaşamsal haklarının, varlıklarının neredeyse ortaçağ fikirleriyle yok sayıldığı bir dönemi yaşıyoruz. Yalnızca ülkemizde değil, dünyaya hakimiyetini ilan eden kapitalist barbarlığın neoliberal politikalarının sonuçlarını farklı düzeylerde

de olsa tüm dünya kadınları yaşıyor. Kürtaj hakkından, şiddete karşı korunma hakkına, seçme ve seçilme hakkından, çalışma yaşamına katılma, eşit koşullarda çalışma ve sosyal güvence sahibi olma hakkına kadar en temel haklar kapitalist barbarlığın saldırı tehdidi altında. Bu geniş saldırı eksenini bütün dünyada kadınların bu politikalara karşı mücadelesinin genişlemesine de yol açıyor, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de kadınlar haklarına ve hayatlarına yönelik saldırıya ve uygulamaya konulan tüm gerici politikalara karşı mücadele seçeneğinde ısrar etmekte.

## **TEK ADAM KARARLARININ SİVRİ UCU**

Son yıllarda tüm dünyada ekonomik krizin acı sonuçları kitlesel işsizlik, iş güvencesinin kaybedilmesi, sosyal güvenceden yoksunluk, barınma, sağlık, eğitim hakkının erişilemez hale gelecek oranda piyasalaştırılması ve pahalılaşması biçiminde yaşanırken, üstüne bir de pandemi sürecinde sivrilmiş yaşamsal sorunlar bindi. Bu sürecin ne anlama geldiğini Türkiye örneğinden hepimiz biliyoruz. Adeta sağanak yağmur gibi kadınların üzerine yağın hak gaspları ve saldırılarla karşı karşıyayız. Ekonomik kriz gerekçesiyle ya da pandemiyle mücadele kapsamında açıklanan her paketin beslediği kesim tekeller ve büyük sermaye grupları olurken emekçi kadınların payına üç kuruşluk kısa çalışma ödenekleriyle ya da ücretsiz izin ile evin geçim çarkını döndürmek düştü. İşsizlik baskısı hak taleplerinin önünü kesmek için bir duvar oluştururken işyerleri kadınlar için uzun çalışma saatleri, üretim baskısı, cinsiyetçi uygulamaların artışı ile adeta cehenneme döndü. Yetmedi, siyasi iktidarın tek adam tek parti yönetimini garanti altına almak için attığı her adımın sivri ucu kadınlara dokundu.

## **BU CÜRETİN ARDINDA NE VAR?**

Kadına yönelik şiddet artık katliam boyutuna varmışken hükümetin attığı adımlar kadınların hayatlarını ve haklarını korumak bir yana daha çok şiddete yol açıyor, ülke adeta işçi cinayetleri mezarlığı gibi kadın cinayetleri mezarlığına dönüştürülüyor. Sadece bir tek yaşanan şu olayları ardına saydığımızda, ülkenin kadınlar için nasıl bir yer haline geldiği apaçık ortaya çıkıyor. Tekirdağ, Marmara Ereğlisinde, öldürdüğü kadını

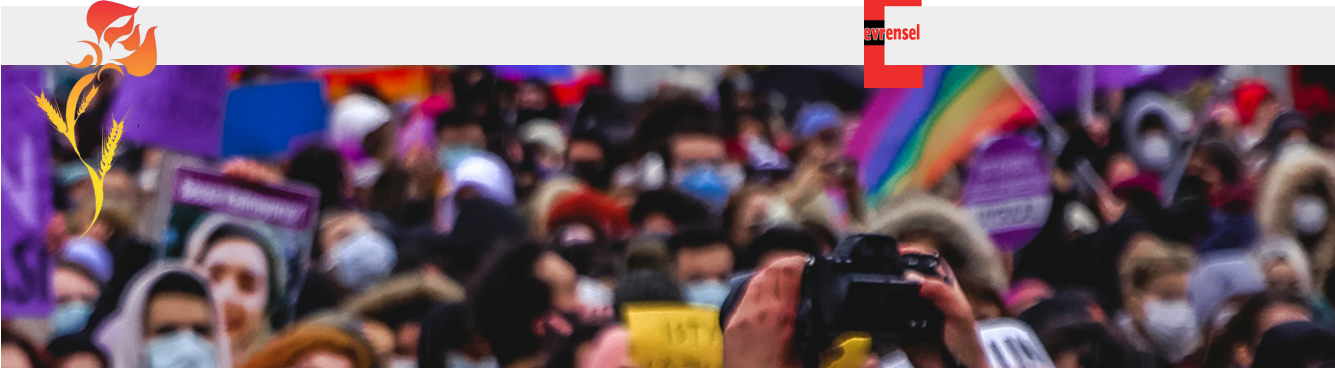
çukura gömmek için kepçe kiraladı. Katile bu cesareti veren nedir? Muğla, Marmaris'te bir adamın birlikte olduğu kadını yemekhanede darp ettikten sonra, hiçbir şey olmamış gibi yemeğini yediği görüntüler ortaya çıktı. Şiddet failine bu rahatlığı veren konforun kaynağı nedir? Adana'da 7 aylık hamile bir genç kadın sokak ortasında 21 yerinden bıçaklanarak öldürüldü, faili abisi. Bu vicdansızlık nerelerden beslenmektedir? Derişim'de çocuğu istismar edilen ve şikayette bulunan anne, tehditle, para teklifiyle şikayetini geri almaya zorlandı, kadın bunları kabul etmedi, mücadele etti ama yargı istismar failini akladı. Çocuklara "bir kereden bir şey olmaz" dedirten bürokrat arsızlığı, ailelere rüşvet ahlaksızlığı, şikayetinden vazgeç baskısının bu kadar rahat ortaya saçılmasının ardında ne vardır mesela? Aydın'da sağlık emekçisi bir kadın, hakkında uzaklaştırma kararı aldırıldığı adam tarafından sokak ortasında kızının gözleri önünde öldürüldü. Bu kaçınıcı? Cinayet, şiddet, tecavüz ve çocuk istismarı, adaletsizlik, umursamazlık... Bir günde yaşanan vahşetin kısa özeti olan bu vakalar kadınların nasıl bir toplumsal hayata mahkûm edilmeye çalışıldığını açık göstergesi.

## **SALDIRILARIN DEVAMI KAPIDA**

Bütün bunların sadece 1 gün içinde yaşandığı ülkede, bir gecede, tek adamın kararı ve imzası ile İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmeyi konuşuyoruz. Buna karşı mücadeleyi örgütlemeye çalışıyoruz. Biliyoruz ki bu karar bir gece yarısı, sureti haktan liderin aklına estığı için alınmadı elbette. Bu kararın öncesi var. Hatırlarsak; imam nikahı için resmi nikah şartını uygulamayana cezanın kaldırılması, kürtaj yasasını çıkarmasına da fiilen uygulanamaz hale getirilmesi, genç evliliğin önünü açan yasalar (4+4+4 eğitim, lisede nişanlılığın kabulü, evlenen üniversitelilere çeyiz yardımı vb.), çocuk evliliklerinin önlenmemesi aksine kışkırtan söylemler, doğurulacak çocuk sayısından giyime, gülmeye, kadının nerede ne zaman bulunup bulunulmayacağına karışmaya kadar sarf edilen sözler... Bugüne gelene kadar kadına yönelik şiddet, ayrımcılık ve eşitsizlik yoluna pek çok taş döşendi. Düne ve bugüne baktığımızda yarın İstanbul Sözleşmesi'nden ayrılmakla sınırlı kalmayacağını görmekteyiz. ▶



Fotoğraflar: Ekmek ve Gül



# 1 MAYIS'TA HAKLARIMIZ, HAYATLARIMIZ İÇİN YAN YANA

Ülkenin her yanında irili ufaklı direnişler yükseliyor. Market işçilerinden metal işçilerine, sağlık emekçilerinden tekstil işçilerine Kod 29 belasından, ağır çalışma koşullarına, örgütlenme önündeki engellerden ücretsiz izin zorlamasına kadar pek çok meseleye karşı işçi ve emekçiler öfke taşıyor. Bu irili ufaklı direnişlerin yanında, henüz uç vermemiş pek çok direnç noktasının da biriktiğini görebiliyoruz. Kadınlar, bir yandan bu ağır çalışma ve yaşam koşullarıyla karşı karşıyayken bir yandan da katmerlenen ve vahşileşen şiddetin her türüyle, devletin tümüyle yapayalnız bıraktığı koşullarda baş etmeye, hayatta kalmaya çalışıyor. Bu 1 Mayıs, özellikle kadın emekçiler için bütün bu zorlu koşullara, dayatılan yalnızlığa, yaşamının yalnızca nefes almaya indirildiği dayatmalara karşı "hayatımızı, haklarımızı savunuyoruz" diyerek güçleneceği bir gün olarak örgütlenmelidir. 1 Mayıs'ta, geniş kadın kesimlerinin yaşamsal taleplerinin işçi sınıfının da yaşamsal talepleriyle birleştiğinin ortaya serileceği bir gün olacaktır. Bunun için her yerde kadın emekçilerin sorunlarının ve taleplerinin bütün sınıfın sorunları ve talepleri haline getirilmesi için yapacağımız buluşmalar ve tartışmalarla 1 Mayıs'a hazırlanacağız. İşin ve ekmeğin aslanın ağzında olmadığı, özgürlüğün tek adamın kararına bırakılmadığı, hakların gerici odakların ve sermayenin çıkarlarına

fedatılmadığı, yaşamın sadece nefes alıp vermediği günler için kadınlar 1 Mayıs'ta yan yana!

Kadınların kazanımlarını açık hedef haline getiren, hükümetin önüne gerici programlarını koyan, AKP hükümeti dahil siyasi iktidarların beslediği tarikatlar, çeşitli politik, dini mihraklar kadınlara saldırı programlarını yenilemenin hazırlığını yapmaktalar. Kadınların ve çocukların şiddetten, cinsel sömürden, eşitsizlikten korunması için devletlere yükümlülükler getiren Birleşmiş Milletler CEDAW, Lanzarote, Avrupa İnsan Hakları sözleşmelerinin iptali tartışmaya açılmış durumda. Anayasasının 10. maddesine eklenen kadınların ve erkeklerin eşitliğine yapılan vurgu ve devletin eşitlik için sorumluluk alması yükümlülüğünün, yine Anayasa 41. Maddesinde yer alan aile planlaması düzenlemelerinin bu kesimleri "rahatsız" ettiği açıkça dillendiriliyor. Bu cenahtan gelen "6284 sayılı şiddetin önlenmesi yasasının iktidarın tarif ettiği 'aile birliğini' ortadan kaldırdığı (!)" iddiaları yeni değil. Nafaka hakkı uzun süreden beri tartışıldığı gibi ikili hukuk sistemi (şer-i ve medeni hukuk sistemi) sürekliliği gündemde tutuluyor.

Planlanan saldırıları daha da sıralayabiliriz ama özetle kadınların istihdam, eğitim, sosyal hayata katılımı başta olmak üzere tüm bir varlığı ve farklı cinsel yönelimlere sahip insanların yaşam hakları "ahlak" kavramına, dini inançlara ve milli değerler kısıfına sıkıştırılmış durumda. Bu kadar "ahlak" vurgusu yapanların, iktidarın çevre çeper gruplarında yaşanan çocuk istismarları, taciz ve tecavüzler, madde kullanımı, yolsuzluklar ve usulsüzlükler karşı-

sında takındığı sessizlik ve ya aymazlıklara her gün bir yenisi eklenirken "asıl mağdur biziz" savunularını ise hepimizin hafızasında.

## ATILAN HER ADIMIN GİTTİĞİ YOL

Şu çok açık ki hükümetin attığı her adımın işaret ettiği bir yol var. Bugün tek adam yönetimi iktidarını daha baskıcı, daha otoriter, daha yasakçı bir anlayışla tahkim etmeyi ve adeta faşizm ile taçlandırmayı hedefliyor. Attığı her adımın gittiği yol bu yoldur işte. Ekonomide yağmanın, üretimde sömürünün, istihdamda köleliğin hakim kılındığı, siyasi alanda baskılar, yasaklarla yürüyen, yönetimde tek adamın kararı ve iradesi olan bir rejim! Bu siyasi rejime uygun bir toplumsal hayat örgütlenmeye çalışılıyor ve kadınlara yönelik saldırılar bu gericiğin tam merkezinde yer alıyor.

Bu gidişatı durdurmanın, kadınların hayatlarını ve haklarını kazanmasının, eşitliğin ve özgürlüğün sağlanmasının, tek adamın kararlarının değil halk iradesinin esas kılındığı bir demokrasinin kazanılmasının yolu mücadeleden geçiyor. Aslında Afrika'dan Amerika'ya, Ortadoğu'ya, Asya'dan Avrupa'ya eşitlik ve haklar mücadelesinin yanında demokrasi ve özgürlükler mücadelesinde ön saflarda yer tutan kadınların enerjisi ve kararlılığı yol gösteriyor. İktidarın baskıları-

nın, yasaklarının ve pandeminin tüm zorlu koşullarına rağmen 8 Mart'ta alanları dolduran, enerjisini 21 Mart'ta Newroz alanlarına taşıyan ve 1 Mayıs'ta bu kararlılığını sürdüreceğinin işaretlerini veren kadınların mücadeledeki ısrarı bir şey gösteriyor. Siyasi iktidarın yöneldiği yolda başvurduğu topyekûn saldırılara karşı topyekûn mücadeleyle verilecek cevap, gidişatın yönünü halklar ve kadınlar lehine çevirecektir. Bunun için yapılması gereken açık: Geniş kadın kesimlerinin en çok ortaklaştığı talepleri öne çıkaran, birlikte hareket etmenin olanaklarını genişletmek için ortaklaşan kaygılarını, dertlerini önemseyen ve buna uygun bir söz, dil ile seslenen, birlikte mücadeleyi önemseyen, birlikteliğin gücünün ancak geniş kadın kesimlerini kazanarak elde edilebileceğini görerek, bu sorumlulukla hareket eden bir yönetime ihtiyaç var. Kadın hareketinin geniş kadın kesimlerinin derdini, kaygılarını, taleplerini böyle bir sorumlulukla ele alması çok tarihi bir sorumluluk olduğunu düşünüyoruz.





Fotoğraf: Ekmek ve Gül

# İşçi kadınlar Sözleşme'den çekilme kararını nasıl tartışıyor?

**Adile DOĞAN**  
**Esenyel Kadın Dayanışma**  
**Derneği Başkanı**

**B**ir gece yarısı hukuksuz biçimde alınmış bir karar gibi dursa da aslında uzun süreden beri çeşitli bahanelerle İstanbul Sözleşmesi'ne her fırsatta saldırılıyordu. Neydi bahaneleri? "Aile yapısını bozuyor", "Eşcinselliği özendiriyor", "Kadınlar en ufak aile kavgasında erkekleri mağdur ediyor..." Çeşitli bahanelerle kadınların yıllardan beri mücadeleye kazandığı İstanbul Sözleşmesi'nden çıkma kararı verildi. Bu kararın kadınların kazanılmış haklarına saldırı olduğu gerçeği ile gündür sokaklarda taleplerimizi dile getirmek için mücadele ediyoruz.

## GÜCÜ BÖLMEK İÇİN SUYU BULANDIRIYORLAR

AKP hükümeti gerici güçlerin eliyle "Sözleşme ahlakımıza uyumuyor" söylemini adım adım örgütlemeye çalışır durumda. Aslında bir yıldır il il, ilçe ilçe İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmak için çeşitli çalışmaları sürdürdüklerini biliyoruz. Bunu yaparken de aynı zamanda bir bölünme de yaratmak istiyorlar çünkü kadınlar uzun süreden beridir her saldırıya mücadeleye geri adım attırdı. İktidar, bu gücü bölmenin en etkili yolu olarak LG-BT karşıtlığı ve ahlak meselesi üzerinden kafa karıştırmaya ihtiyaç duydu. Bu gerici propagandayı da işçi emekçi semtlerde yoğunlaştırdıklarını çok açık ifade edebiliriz.

Mesele işçi ve emekçi kadınlar arasında nasıl tartışılıyor? AKP istediği bölünmeyi yaratabildi mi? Bu sorunun yanıtını da ancak doğrudan işçi kadınların söy-

lemlerinde arayabiliriz. Sendikacı bir fabrikada çalışan işçi kadınlarla Sözleşme'yi konuştuğumuzda bir tanesi, "Bu sabah bir şokla uyandım. Bu kadınları şiddetten koruyan bir yasaydı. Keşke böyle olmasaydı ama ne fayda. Fabrikada konuştuğum işçi arkadaşlarım da pek oralı olmadılar. Sonra benim çabamla konuşuldu" diyor. Konuştuğu arkadaşlarının bir kısmının "Ama iyi de eşcinselliği özendiriyor, bize böyle anlatıldı" dediğini, ama önemli bir kısmının da "Lanet olsun! Bir bu kalmıştı elimizden gitmeyen" diyerek tepki gösterdiğini aktarıyor.

Genel çoğunluğun bu konuda pek bir fikri yok. İşçilerin öncelikli gündemi daha çok diğer sorunlar gibi görünüyor: "Bu haftayı kovulmadan bitirebilecek miyim? Borçlarımı ödeyebilecek miyim? Mayıs ayının sonunda işten atılmaların önü açılacak, peki bana ne olacak?" gibi sorularla daha çok meşguller.

Sendikacı bir tekstil fabrikasında çalışan kadın işçi, iş yerindeki tartışmayı şöyle aktarıyor: "Yemek molasında konuştuk. Farklı partilere oy veren kadınlar vardı, aynı masada yemek yiyorduk. Ben laf attım. 'Bakın bir gece yarısı Sözleşme'yi iptal ettiler' dedim. Uzun bir sessizliğin ardından bir kadın arkadaş 'Ya zaten uygulanmıyordu ki pek fark etmedi benim için' dedi. Bir diğeri 'Kadınlar bunu çok abartmıştı. En ufak tartışmada karakola koşuyordu. Ne oluyor o yuva? Küçük bir sebepten bozuluyordu' dediğinde buna başka bir işçi kadın itiraz etti; 'Ne alakası var? Hiçbir kadın durup dururken karakola gitmez. Ama bence daha çok dini değerlerimize pek uyumuyor. LGBT'liler yüzünden kaldırıldı' dedi ve tartışma sona erdi."

## BÖLÜNME YOK KAFA KARIŞIKLIĞI VAR

Toplu iş sözleşmesi sürecine hazırlanan ve yoğun olarak kadın işçilerin çalıştığı bir başka fabrikadan bir kadın "İşyerimizde İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararını tartıştık fakat bu tartışma bir tepkiye dönüşmüş değil. İşçiler bu konuda birbirleriyle tartışırken herkes 'Benim bildiğim daha doğru' diye dayatmaya çalıştı. Bir işçi tartışma sırasında eylemlerden videolar, fotoğraflar açtı, 'Ben İstanbul Sözleşmesi'ne karşı değilim. Sonuçta kadınların şiddet gördüğü gerçeği var. Ama bakın bu görüntülere, hep LGBT sözü. Bu duruma ben de karşıyım. Çünkü biz Müslüman bir ülkemiz ve bu bizim ahlakımıza uygun değil' dedi ve konuşma burada sona erdi, bu sözler üzerine kimse bir şey ekleyemedi" diye anlatıyor tartışmayı. İşçilerin bir kafa karışıklığı yaşadığı ortada. Fakat bu durum işçiler arasında bir bölünme, bir gerilim yaratmış değil. Fabrikadaki bu tartışma sonrası daha önce başka tartışmalarda yaşanabilen yüz yüze bakmama, konuşmama, bir araya gelmekten imtina etme gibi durumlar oluşmuyor. Yani iktidarın hedeflediği bölünme yaşanmıyor ama bu konu da bir daha açılmıyor. En çok konuşulan konu TİS süreci, "ne yapacağız" sorusu en çok TİS için soruluyor, bütün sohbetler en çok bu konu etrafında dönüyor.

## BİLİNÇLİ VE ÖRGÜTLÜ BİR TEPKİ ÖRÜLMELİ

Pendik, Tuzla Organize Sanayi bölgelerindeki fabrikalarda örgütlü sendikalarından da sözleşmeye ilişkin işçileri bilgilendiren, tutum almaya çağırılan bir tek adım atılmış değil. Birleşik Metal-İş Sendikası'nın örgütlü olduğu fabrikalarda ise kadın işçiler sosyal medyada taleplerinin taşındığı

di dövizlerle fotoğraf çekip yayınladılar, iş yerinde İstanbul Sözleşmesi için çağrılar yapıldığı ifade edildi. Sendika üyesi kadınlara bu etkinlikleri soruyoruz. "Çok az kadınla sınırlı kaldı" diyor biri. Nedenini merak edip soruyoruz, "Genelde baş temsilci buna en hızlı kimi ikna ediyorsa onunla yaptı, yemek molasında ya da çay molasında hızlıca fotoğraflar çekildi. İşyerine yansıyan, diğer işçileri tartıştıran bir durum olmadı." diyor. Aynı işyerinde çalışan bir diğer kadın işçi ise "Bizim sendikamızın görevi tek bu olmamalı. İşçinin tamamını bu sözleşme nedir, niye sahip çıkmak gerekir diye bilinçlendirecek bir şeye ihtiyaç var. Örgütlü olduğu koca koca fabrikalarda 5-6 işçiyle fotoğraf çekerek olmaz, geride 'Ben zaten Sözleşme'ye karşıyım' diyen onlarca işçi var" dedi.

İstanbul Sözleşmesi'ne yapılan saldırılar elbette işçi sınıfının bir parçası olan kadınları da etkiliyor. AKP, politikalarını emekçiler arasında en geri söylemlerle örgütlemeye çalışıyor ve çoğu zaman da bir karşılık buluyor. Ama bu meselede görünene o ki söylemleri etkili bir bölünme yaratamadığı gibi büyük bir gündeme de dönüşmüyor. Bunun çokça nedeni var. En önemlisi işçilerin kendi hayatlarında daha acil gördükleri başka sorunları tartışıyor olması. Pandemi döneminde hayat memet meselesi haline gelen iş güvencesi bunların başında geliyor. Hal böyle olunca, iktidarın her türlü gerici söyleminin önüne geçmek için işyerlerindeki acil sorunlarla İstanbul Sözleşmesi'nden geri çekilme kararı arasındaki bağlantıları kurma ihtiyacı ortaya çıkıyor. Her meselede olduğu gibi, bunun da işçi kadınların sorunu olduğunu ama sorunun da işçilerin yaşadığı tüm sorunlardan bağımsız olmadığı bilincini ilmek ilmek örnek gerekiyor.

# Depo işçisi kadınlar ilk kez eylem alanında

“

*Ya her gün, istisnasız kadınlar öldürülüyor bu ülkede. Ya kocası öldürüyor, ya eski sevgilisi öldürüyor, ya babası öldürüyor. Ama sonuç olarak öldürüyor! Ben buna sessiz mi kalayım?”*

**Berivan BALKAY**  
**Esenyurt-İstanbul**

**M**emleketin en muhafazakâr kesimlerinin desteğini seçim öncesinde kendine yedekleyebilmek üzere Cumhurbaşkanı'nın “feshetme” kararı aldığı İstanbul Sözleşmesi'ne kadınlar sahip çıkmaya devam ediyor. Kadınların kimisi komşusuyla, kimisi annesiyle, kimisi iş arkadaşıyla mesaiden çıkararak yaşamına yapılan bu saldırıyı geri püskürtmek üzere soluğu eylemlerde aldı. Biz de bu tartışmaların sürdüğü, işçilerin yoğun yaşadığı Esenyurt'tan sesimizi yükseltiyoruz, “İstanbul Sözleşmesi bizim, vazgeçmiyoruz!” diyerek...

## İŞYERİNDE TARTIŞMA ÇOK SINIRLI

Esenyurt'ta yaklaşık 5 bin işçinin çalıştığı bir depodan kadınların kimisi evinde, kimisi ise sözleştiği üzere İstanbul Sözleşmesi için yapılan eylem alanına gitmeden önce buluşup konuşuyoruz. Önce depo işçisi kadınlardan biriyle evinde bir araya geliyoruz. Her buluşmamızda çayın demisiyle, sofranın sıcaklığıyla pekişiyor sohbetimiz. Daha koltuğa oturur oturmaz şunu söylüyor: “17 yaşında bir kızı öldürmüşler bugün, hem de hamile. Ya bu nasıl bir şey, benim aklım almıyor, Sözleşmeden çekildikten sonra 3 gün içinde 7 kadın öldürülmüş, arkadaşım söyledi. Hâlâ her şey iyi gidiyor gibi göstermenin derdindeler.”

Bunları söylerken işyerinde Sözleşme'ye ilişkin hiçbir tartışmanın da sürmediğini belirtiyor. Aslında bir yanıyla kadınların İstanbul Sözleşmesi'ni umursamadığını düşünüyor. En çok tartışılan şeylerin ise ekonomik meseleler olduğunu ama mesele kadın haklarına gelince kadınların da dahil olmak üzere herkesin sessiz kaldığını belirtiyor. Kendisi daha çok haberlerden ve sosyal medyadan İstanbul Sözleşmesi tartışmalarını takip ediyor.

## ‘BEN BUNA SESSİZ Mİ KALAYIM?’

Birlikte eyleme gitme kararı aldığımız işçi kadınlarla, eylem öncesi buluşuyoruz. Mesaiden geldikleri için biraz yorgunlar ama öfkeleri hiç de yorgun değil. Sosyal medya hesaplarından öldürülen her kadının ardından “İstanbul Sözleşmesi'ni uygula” paylaşımları yaptıklarını biliyorum, katılacakları eylemin görselini yine sosyal medyada günler öncesinden paylaşmaya başlamış ancak buna olumsuz tepkiler de almışlardı. İşçilerden biri bu olumsuz tepkilere karşı şunu söylüyor; “Senin ne işin var orada, gidecek misin o eylemlere gibi şeyler yazdılar ama yazanlara gereken cevabı verdim, Ekmek ve Gül'den Sözleşme'yle ilgili bir yazı gönderdim. Okusunlar ki asıl meselelerin eşcinsellik olmadığını anlasınlar. Neymiş efendim eşcinselliği yaygınlaştırmış. Ya her gün, istisnasız kadınlar öldürülüyor bu ülkede. Ya kocası öldürüyor, ya eski sevgilisi öldürüyor, ya babası öldürüyor, ya manyağın biri öldürüyor. Ama sonuç olarak öldürüyor! Ben buna sessiz mi kalayım?”

## ‘BİR KADIN DAHA ÖLDÜRÜLSÜN İSTEMİYORUM ARTIK’

Bir diğeri işçi ise şöyle anlatıyor fabrikadaki Sözleşme tartışmalarını; “İşyerinde İstanbul Sözleşmesi'nden haberi yok ki kadınların, kaldırıldığını nasıl bilsinler? Kimse okumak istemiyor, kimse haber izlemek istemiyor. Geçim derdi almış başını yürümüş, herkes borcunu harcını nasıl ödeyeceğinin peşinde. Onları da anlıyorum, hepimiz için geçim zor ama ben bir kadın daha öldürülsün istemiyorum artık.”

## BİRBİRİMİZDEN GÜÇ ALDIĞIMIZ BİR GÜN DAHA...

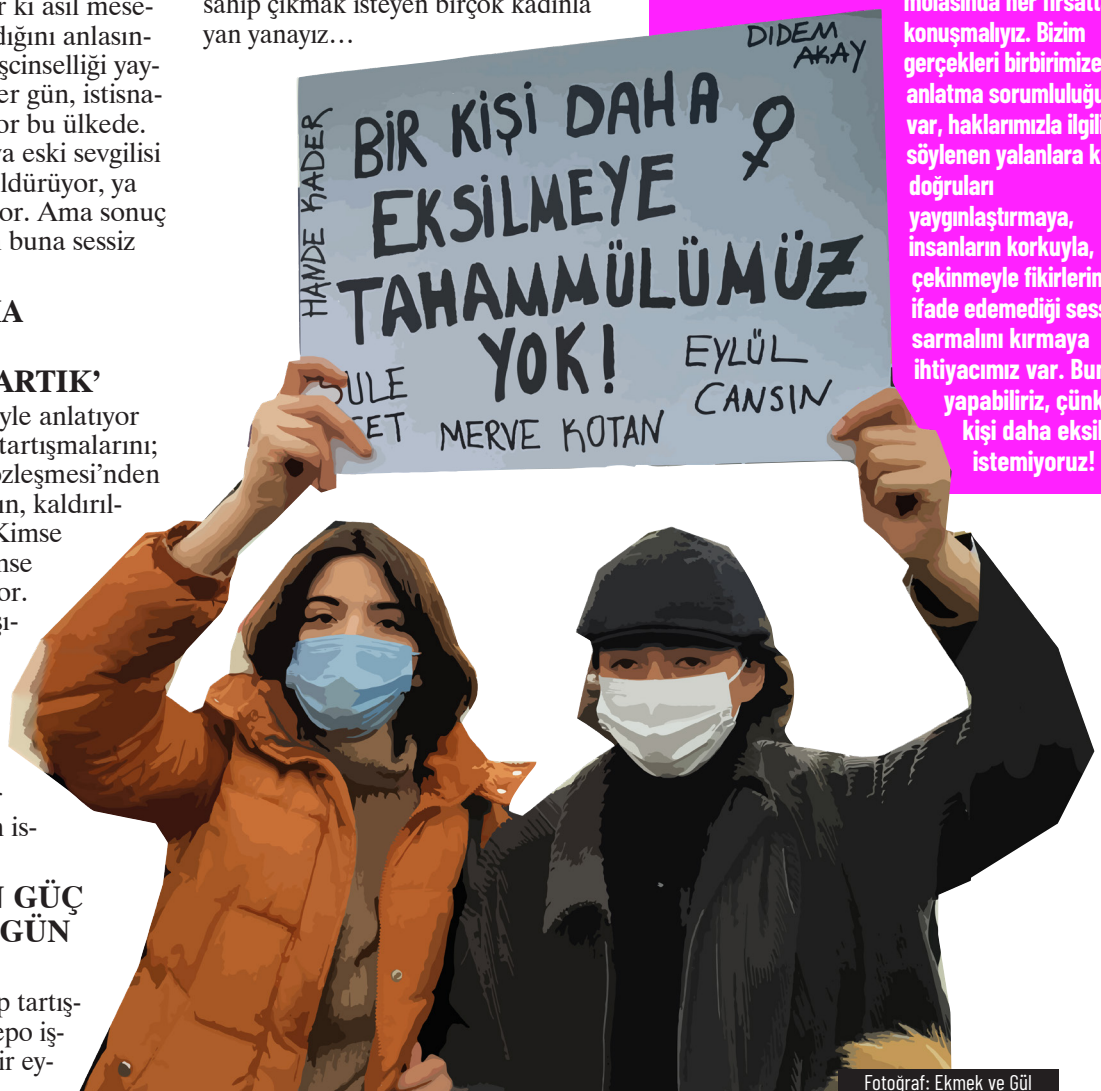
Çokça yan yana gelip tartışmalar yürüttüğümüz depo işçisi kadınlarla ilk kez bir eylem

birlikte katılmanın heyecanıyla alana doğru yürüyoruz. Devletin söz konusu hak arama mücadelesi olduğunda kadınların da, gençlerin de, işçilerin de önüne kurdukları polis bariyerlerinin ve kalkanlarının bizi yıldırmasın izin vermiyoruz o gün, birbirimizden güç aldığımızı hissediyoruz. İşçi arkadaşlarımızdan biri en öne geçip pankartı tutuyor, diğeri ise hemen onun yanında elindeki dövizi yükseltiyor. Eylemdeki diğer kadınlar gibi onlar da bir arada olmanın getirdiği dayanışma gücü ile yükseltiyorlar seslerini; “Kararı geri çek, Sözleşme'yi uygula!” Aramızdaki konuşmalarda da heyecan ve öfkeyle “Daha çok işçi kadına anlatmalıyız İstanbul Sözleşmesi'ni” diyorlar. Eylem alanında hiç tanımadığımız, haklarına ve hayatlarına sahip çıkmak isteyen birçok kadını yan yanayız...

## DOĞRUYU ANLATMA SORUMLULUĞU

DEPO işçisi kadınlar açısından en göze çarpan şey şu aslında; bugün İstanbul Sözleşmesi ile, yarın kadınlara yönelik başka bir hak gasbına karşı kadın dayanışmasının önemi fazlaca görünür halde. Hatta bu mücadelenin oturdukları semtlerde, mahallelerde, çalıştıkları işyerlerinde bir karşılığın olması gerekiyor. Peki ne yapmalıyız bunun için? Burada işçi kadınların hak gaspları ve baskılar karşısında “koşulsuz itaatkarlık” içinde beklemeyecekleri kesin. Çünkü tepkileri, “ama”ları, her geçen gün daha da büyüyor. Eylem alanında “İş arkadaşlarım görse ne tepki verirler, kötü yorum yaparlar mı yine, işveren görse işten atar mı” kaygısını bir kenara atıp pankartı tutmak için arkadaşımızın öne çıkıp gösterdiği cesaret, dövizlerini yükselterek öfkeyle hakları için sesini daha da yükselten kadın arkadaşlarımızın değiştirme arzusu “Peki ne yapmalıyız, nasıl yol almalıyız” sorusunu da cesaretle sormamız ve yol almamız gerektiğini gösteriyor. Öncelikle işyerlerine taşınmalıyız tartışmaları, yemek molasında, çay

molasında her fırsatta konuşmalıyız. Bizim gerçekleri birbirimize anlatma sorumluluğumuz var, haklarımızla ilgili söylenen yalanlara karşı doğruları yaygınlaştırmaya, insanların korkuyla, çekinmeyle fikirlerini ifade edemediği sessizlik sarmalını kırmaya ihtiyacımız var. Bunu yapabiliriz, çünkü bir kişi daha eksilmek istemiyoruz!



Fotoğraf: Ekmek ve Gül



# Anadilimizde hizmet almak, şiddete karşı korunmak hakkımız!

*Kürt kadınların uğradığı şiddet karşısında devletin özel önlemler almak gibi bir ödevi var.  
Kadınların yaşadığı bölgesel ve özel ayrımcılık şekillerine karşı özel politikalar hayata  
geçirilmesi için çalışmalar yapılmalı.*

## **Çağla YOLAŞAN** **Dersim**

**I**ktidarla kadınların İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme çekişmesi son yıllarda hep gündemimizin üst sıralarındaydı. Ne zaman sözümüzü söylemek için meydanlara çıksak, özel gündemimiz ne olursa olsun "İstanbul Sözleşmesi yaşatır" demeyi de hiç ihmal etmedik. Zira karşı karşıya olduğumuz şeyin farkındaydık. Bugüne geldiğimizdeyse bir gece yarısı Cumhurbaşkanı kararı ile Sözleşme "feshedildi." Bir de üzerine "Bu iş burada bitti" denildi.

İstanbul Sözleşmesi'nin kadınların kadın olmaktan dolayı yaşadıkları her türlü şiddet biçimiyle etkin, çok yönlü ve bütüncül bir mücadeleyi öngören bir içeriği olduğunu biliyoruz. Sözleşme'nin "Temel haklar, eşitlik ve ayrımcılık yapılmaması" kenar başlıklı 4. Maddesinde Sözleşme hükümlerinin, özellikle de mağdurların haklarını korumaya yönelik tedbirlerin, cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya başka tür görüş, ulusal veya sosyal köken, bir ulusal azınlıkla bağlantılı olma, mülk, doğum, cinsel yönelim, toplumsal cinsiyet kimliği, sağlık durumu, engellilik, medeni hal, göçmen veya mülteci statüsü veya başka bir statü gibi, herhangi bir temele dayalı olarak ayrımcılık yapılmaksızın uygulanmasını temin etme yükümlülüğü veriyor.

Tıpkı en temel insan haklarını güvence altına alan tüm metinler gibi eşitlik vurgusu içeriyor. Hepimiz temel haklar bakımından birbirimizle eşitiz. Özel farklılıklarımız bu metinlerin her birine göre önemsiz. Ama gerçekte böyle mi yaşıyoruz? Yaşamıyoruz tabii...

## **SÖZLEŞME FATMA İÇİN UYGULANSAYDI**

Fatma Altınmakas ismi hafızamızda çok taze. Muş'ta evli olduğu erkeğin

kardeşi tarafından sistematik olarak cinsel saldırıya maruz kalması ve tehdit edilmesi sebebiyle jandarma karakoluna şikâyetçi olmaya giden Fatma'nın Türkçe bilmediği için ifadesinin doğru düzgün alınmadığını, Fatma evli olduğu erkek tarafından öldürüldükten sonra öğrendik.

İstanbul Sözleşmesi uygulansaydı Fatma şikâyetçi olmak istediğinde bir tercüman eşliğinde ifadesi alınırdı. Ardan hukuki süreç

doğru düzgün işletilirken Fatma'nın güvenli, gizlilik içinde, fiziksel koşulları itibarıyla yaşamaya elverişli bir kadın sığınmaevine gitmesi sağlanırdı. Sözleşme gereği psikolojik ve fiziksel sağlığına kavuşması için uzman desteği sağlanırdı. Yani Fatma bugün hayatta, ona cinsel saldırıda bulunan kişi cezaevinde olurdu. Fatma'nın iyileşmesi için gerekli koşullar sağlanır, desteklenirdi.

Oysa sözleşmenin yüklediği hiçbir ödev yerine getirilmedi Fatma için. Bir

tercüman bile temin edilmedi. Kürtçe konuştuğu için ifadesi dahi doğru düzgün alınmadı. Evli olduğu erkek tarafından öldürüldü. Hem cinsel saldırıya uğradı hem de büyük bir ayrımcılığa. En doğru sözü de Fatma'nın kardeşi söyledi sonra; "Ablamın katili tek kişi değil..."

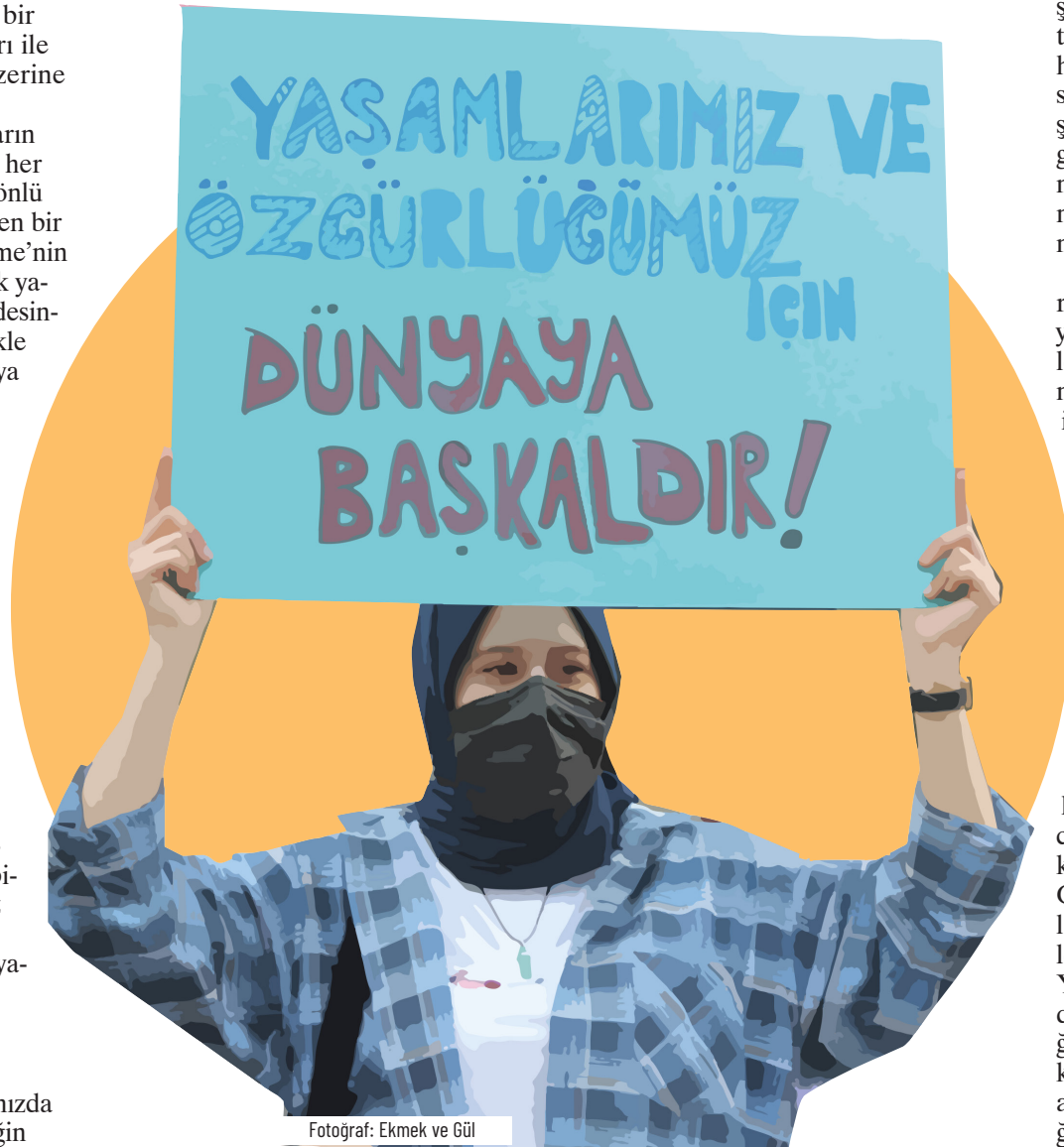
## **DEVLETİN ÖZEL ÖNLEMLER ALMAK GİBİ BİR ÖDEVİ VAR!**

Türkçe bilmediği için en temel yaşamsal ihtiyaçlarını gideremeyen, eğitimde büyük zorluklar yaşayan, sağlık hizmetinden yararlanamayan Kürt nesilleri yaşıyor bu ülkede. Yakın geçmişin can yakıcı anıları değil, bugünün gerçeğinin bir parçası bu durum. Fatma Altınmakas'ın yaşadıkları da bunun en yakın en yakıcı örneği değil mi?

KADES'te Kürtçenin dil seçenekleri arasında bile olmadığını düşününce, yalnızca Kürtçe bilen kadınların devletin şiddetle mücadele politikasında nerede konumlandığının önemli bir işareti.

Kürt kadınların uğradığı şiddet karşısında devletin özel önlemler almak gibi bir ödevi var. Şiddet mağdurları için var olan kamu hizmetleri hem ciddiyetle geliştirilmeli hem de Kürtçe hizmet temin edilmeli. Kadınların yaşadığı bölgesel ve özel ayrımcılık şekillerine karşı özel politikalar hayata geçirilmesi için çalışmalar yapılmalı.

Bugün olduğumuz yerden her ne kadar tüm bu basit ama önemli önlemler çok uzak dursa da, kendi mücadele tarihimizden haklarımızı nasıl kazanacağımızı biliyoruz. Ekmek ve Gül okuru kadınları tam da bu amaçla, eşitliği kazanmak ve ayrımcılığı önlemek için çalışan derneğimiz Dersim Yenigün Kadın Dayanışma Derneğinde buluşmaya, neye ihtiyacımız olduğunu, neyi nasıl yapacağımızı birlikte konuşmaya, olduğumuz her yerde bir araya gelmenin yollarını bulmaya çağırıyoruz.



Fotoğraf: Ekmek ve Gül

# 8 Mart'ta yaptığımızı 1 Mayıs'ta da yapalım!

## Samatya Ekmek ve Gül Grubu

**I**stanbul Eğitim Araştırma Hastanesi kadınları bu yıl 8 Mart'ta bir ilk yaşadı. Dört sendikaların üyesi kadınlar bir araya gelip bir etkinlik gerçekleştirdi. Hem de işyerimizde; ürettiğimiz, yorulduğumuz, evimizden çok vakit geçirdiğimiz yerde. Farklı bir havada bir araya geldik. Koltuklarımıza yan yana oturup, 8 Mart'ın tarihçesini, kendi çektiğimiz videoları ve duygularını paylaşan kadınları seyrettik ekranda. İş gücü bırakıp kısa da olsa kendimize zaman ayırdık topluca. Duygulandık, ağlayanlarımız oldu. Müzikler içimizi kıpırdattı. Kol kola halay çektik. "Olmaz" diyenler olmuştuk, "Bu kadar farklı sendika bir araya gelip ortak bir şey çıkaramaz" demişlerdi. Oldu. Çok da güzel oldu. Hem neden olmasın? Biz yan yana çalışıp emek verirken kimse olmaz demiyor sonuçta. Bunu hep yapalım, daha sık bir araya gelelim dilekleri ile ayrıldı kadınlar salondan.

8 Mart'ın değerlendirmeleri yapılırken şiddetsiz, sömürsüz bir yaşam talepleri dilemlenirken bir gece yarısı Cumhurbaşkanı kararı ile Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekildiği haberi uyardık. Biz daha işyerimizde İstanbul Sözleşmesi ne getiriyor, neden uygulanmıyor tartışmaları yaparken şim-

di ortadan kaldırılmasıyla karşı karşıyayız. Bu sefer tersinden de olsa daha çok gündemimizde oldu. Sorduk bu işin muhataplarına, kadınlara;

Sabiha, "Suçlular ceza almasın, 'O erkektir yapar' mantığı, erkek egemenliği devam etsin diye bence" diye başladı söze. Sakine getirdi devamını: "Bu ülkede korkmadan yürüyebilmek istiyorum. Ben bir annemim, evlatlarım sokağa çıktığında o korkuyu yaşamak istemiyorum, endişelerimden arınmak istiyorum. Bir kravata, takım elbiseye iyi hal indirimi olsun istemiyorum. Adalete inanmak, güvenmek istiyorum. Türkiye'nin bizim ülkemiz olmasını istiyorum, bizi öldürenlerin ülkesi değil. Kadınların adına erkeklerin karar vermesini istemiyorum. Ve şunu biliyorum ki İstanbul Sözleşmesi yaşatır. Kadına saygı..."

Handan ise "Devletimiz kadınlarımızı sahip çıkamazsa hiç kimse sahip çıkamaz. Kadına değer daha çok biter. Her yerde erkek üstünlüğü var, kadınlarımız eziliyor. Kadın dışarıda çalışıyor, evde çalışıyor, çocuklarla ilgileniyor; erkek ise dışarda çalışıp geliyor evde yatıp dinleniyor. Yine de bir bahane bulup kadınlarımızı şiddet uyguluyorlar. İstanbul Sözleşmesi'ni istiyoruz" diye dile getirdi tepkisini.

## UMUT HEP VAR

Bu söyledikleri hep tekrarlanan şey-



Fotoğraf: Ekmek ve Gül

ler belki. İşte İstanbul Sözleşmesi uygulanırsa, 6284 sayılı Yasa uygulanırsa biraz daha güvende hissedecekti kadınlar. Tek sorun fiziksel şiddet değil tabii. Canımızı dişimize takıp çalışıyoruz hem işte hem evde. Karşılığı? Verilen cevaplar hep YOK!

8 Mart öncesi Ekmek ve Gül olarak bir anket yapmıştık hem kamu emekçisi hem de işçi kadınlarla. Hepsinin derdi ortak: Kendini yalnız hissetme, evin geçimini sağlayamama, çocuğun bakımı, işyerinde baskı, evde kendine vakit ay-

ramama...

Öneri de onlardan geldi yine; "Ancak hepimiz bir araya gelirsek, hep birlikte çekersek elimizi işten o zaman anlarlar değerimizi" dedi birçoğu. Bunun nasıl olacağı konusunda ise kafalar karışık. Örgütlenmeye inançsızlık, sendikalara güvensizlik, idare korkusu... Haksız da sayılmazlar ama umut hep var.

Bir ay sonra 1 Mayıs... 8 Mart'ta yaptığımızı yine yaparız belki. Birlik, mücadele, dayanışma; ne güzel kelimeler değil mi?

## 'Amaaan ne olacak'tan 'Peki şimdi ne yapacağız'a...

### Eren AKTAŞ Ankara

**TÜRKİYE**'nin dört bir yanında kadınlar İstanbul Sözleşmesi'nden geri çekilme kararına karşı çeşitli protestolar gerçekleştiriyor. Kadınların tüm itirazlarına rağmen Cumhurbaşkanı'nın Sözleşme'den çekilme kararını sağlık işçisi kadınlara sorduk. Kadınları yakından ilgilendiren Sözleşme hakkında bilgisi olmadığını söyleyen işçi kadın sayısı oldukça fazla. Sözleşme'den ve tartışmalardan haberi olanların bir kısmı endişeli. Kadınların bir kısmı ise Sözleşme'nin bir getirisi olmadığını ve hükümet tarafından daha iyi yasalarla kadın cinayetlerinin ve şiddetin önlenileceğini düşünüyor.

### TEPKİLİ OLAN DA VAR, DAHA 'İYİSİ' YAPILACAĞINA İNANAN DA

Sağlık Bakanlığına bağlı çeşitli kurumlarda çalışan kadın işçiler çoğunlukla evden işe, işten eve gidip geldiklerini, evde de zaten ev işleriyle zamanın geçtiğini, bu sebeple Sözleşme hakkında çok fazla bilgi sahibi olmadıklarını söylüyor. İzledikleri haberlerden dolayı İstanbul Sözleşmesi hakkın-

da birkaç şey duyduğunu ifade eden kadınlar da var ancak onların da bir kısmının bilgisi iktidar ve çevresindekilerin söylemleriyle sınırlı. Sözleşme tartışmalarını yalnızca bu kaynaklardan öğrenen kadınlar hükümet tarafından daha iyi yasalar çıkarılarak kadına yönelik şiddet ve cinayetlerin önlenileceğine inandıklarını söylüyorlar. Sözleşme'ye ilişkin kısıtlı bilgisi olan kadınlar ise kadına yönelik şiddet konusunda İstanbul Sözleşmesi'nin bir getirisi olmadığını, kadın cinayetlerinin hâlâ devam ettiğini, bundan sonraki süreçte de şiddeti önlemeye yönelik bir çalışmanın yapılacağına olan inançlarının kalmadığını belirtiyorlar. Sözleşme'ye dair bilgisi olan kadınlar ise tek bir kişi tarafından alınan kararlara ve Meclis'in fiilen yok sayılmasına da tepki gösteriyorlar. Bilgi verdikçe, toplam tabloyu konuşmuş fikri değişiyor kadınların. Konuştuğunda "Aman ne olacak ki..." sözü yerini "Peki şimdi ne yapacağız?" sorusuna bırakıyor.

### 'DEMİK Kİ SÖZLEŞME SAYESİNDE KORUNDUM'

Konuştuğumuz kadınlardan biri, "Bu Sözleşme'nin uluslararası bir bağlayıcılığı vardı. Ülkeye

hesap verme zorunluluğu getiriyordu. Şimdi tek bir kişinin kararıyla Sözleşme'den çekildik. Zaten ülkede kadın cinayetleri her geçen gün artarken bundan sonraki süreçte erkekler daha da cesaretle kadınlara şiddet uygulayacak, kadınları daha kolay öldürecek" diyerek tepkisini gösteriyor.

Bu konu hakkında fikri olmadığını söyleyen kadınlardan birine İstanbul Sözleşmesi'ni anlattığımızda ortaya çıkan ise endişe oldu. Çünkü kendisi de zamanında şiddet görmüş ve koruma kararı almamış bir kadındı: "Ben kısa süre önce boşandım. Uzun zamandır zaten sıkıntılarımız vardı. En son bana ve kızıma şiddet uyguladı, karakola gidip şikayetçi oldum. Bana ve çocuklarıma koruma kararı çıkarıldı. Ondan sonra da boşanma süreci hızla başladı. Benim herhangi bir talebim olmadığı için boşanma tek celsede gerçekleşti. Demek ki bu Sözleşme sayesinde koruma altına alındım. Aslında tam anlamıyla uygulanırsa bu Sözleşme'nin gerekleri, ülkede bu kadar çok kadın öldürülmezdi. Peki, şimdi bu koruma kararı kalkacak mı?" İşte bu sorunun cevabı kadınların haklarına yapılan sal-

dırlar karşısında nasıl bir tavır alacağının da cevabı olacak...



İllüstrasyon: Freepik





# İstanbul Sözleşmesi için eğitim emekçilerinin de söyleyecek sözü var!

**Keçiören'den bir eğitim emekçisi**  
**Ankara**

**E**ğitimci kadınlarla Türkiye'nin tek bir kişinin imzasıyla İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasını ve kadın mücadelesini konuştuk. Belirlediğimiz sorulara birer cümleyle yanıt aradık. 50 kadınla yaptığımız bu çalışmada katılanların önemli bir bölümü sendikalı kadınlardı. Farklı sendikalara üye kadınların yanı sıra hiçbir sendikaya üye olmayanlar da vardı. Sendikalı kadınların üye durumunu belirtmesini istemedik. Çünkü amacımız kadınların İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesine dair ortak tepkilerini, mücadele önerilerini ve tutumlarını belirlemektir. Sorulara kadınların verdiği cevapların bir kısmını sizlerle de paylaşmak istedik...

## SÖZLEŞME ŞİDDETE KARŞI BİR DAYANAK OLARAK GÖRÜLÜYOR

İlk sorumuzda İstanbul Sözleşmesi'ni bir cümle ile anlatmalarını istediğimiz kadınlar, genelde kadınları koruyan ve önemli bir Sözleşme olduğu konusunda ortaklaştılar. Cevaplardan bazıları şöyle: "Yaşamak", "Kadınları koruyan önemli bir sözleşme", "Kadın mücadelesinin sözleşmesi", "Kadına şiddetin ve aile içi şiddetin önlenmesi sözleşmesi", "Kadın hak ihlalleri çok, kadına şiddeti azaltır", "Çok kadın öldürülüyor", "Kaldırılmasın, genel olarak şiddete uğrayan kadınları koruyan sözleşme"...

## 'BOŞANMAYALIM DA ÖLELİM İSTİYORLAR'

Diğer bir sorumuz ise "Sizce İstanbul Sözleşmesi neden feshedildi?" oldu. Kadınların bazıları bunun seçim yatırımı olduğunu, kimisi erkek egemen sistem-

den kaynaklandığını söylerken "Bize uygun değil" diyen kadınlar da oldu. Cevaplardan bazıları şöyle: "Gerici zihniyetin tezahürü", "Seçim pazarlığı", "İdeolojik bir durum", "Erkek egemen ataerkil sistemden dolayı", "Kadın-erkek eşitliğine inanmıyorlar", "Aileye karşı olduğunu düşünüyorlar", "Boşanmayalım da ölelim istiyorlar", "Bazı maddeleri bize uygun değil", "İşlerine gelmiyor, güçlü kadın istemiyorlar", "Yakında bunlar insan haklarını da yok sayarlar", "Kadının değeri yok", "Tarikat, cemaatler için."

## 'BİLMİYENLERE ANLATMALIYIZ'

Tepkilerini nasıl göstereceklerini sorduğumuz kadınlar arasında umutsuz olanlar olsa da çoğunluğu sokakta, iş yerinde ya da sosyal medyada mücadele edeceklerini işaret etti. Kadınların sözleri şöyle: "Sokaklarda kız kardeşlerimle", "Sendikamın katıldığı eylemlere katılarak", "Sosyal medyadan tepkimi gösteriyorum, çok önemli", "Çevremde sürekli anlatıyorum, sonuna kadar direneceğiz", "Ben eylemlere katılmam ama destekliyorum", "Öğrencilerimize, öğretmen arkadaşlara sürekli anlatıyorum. Kadın haklarını ve İstanbul Sözleşmesi'nin önemini bilmeyenler var", "Bilmiyorum, bizim gücümüz yetmez", "İstanbul Sözleşmesi'ni her yerde savunacağım."

## ŞİDDET VE KADIN CİNAYETLERİ ARTACAK KAYGISI...

İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmenin kadınlar açısından sonuçları hakkında kadınlar, kadın cinayetlerinin ve şiddetin artacağını düşünüyor. Cevaplar şöyle: "Çekilmenin sonuçları daha çok kadın cinayeti olarak gelmeye başladı", "Kadına yönelik şiddet artacak, devlet değer vermezse erkekler cesaret alacak", "Daha çok şiddet

göreceğiz", "Bunlar daha iyi günlerimiz insan bile sayılmayacağız bu gidişle", "Gericilere gün doğdu", "Kadınlara yönelik şiddet ve tecavüz vakaları artacak", "Daha güvensiz sokağa çıkacağız", "Zaten uygulanmıyordu ama caydırıyordu, şimdi kalkmasının psikolojik etkisi ile kadın cinayetleri arttı", "Ben halen niye kadınları koruyan bir Sözleşme'den çekiliyoruz, anlamıyorum", "Bu erkeklere 'istediğinizi yapın' demek oluyor, sonuçlarının vebalini kim karşılayacak", "Kol kırılacak yen içinde kalacak", "Yakında boşanmak da yasak derlerse şaşırmanın", "Kadınlara yönelik vahşi katliamları artacak."

## UMUTSUZ OLANLAR OLSA DA 'MÜCADELE' DİYEN ÇOK

"Nasıl bir mücadele tek kişinin imzasını geri aldırır?" sorusunda ise kadınlar örgütlü mücadelenin önemi konusunda ortaklaşıyordu. İster kadın örgütlerinde ister sendikalarda olsun mücadele edilmesi gerektiğini söyleyenler oldukça fazlaydı. Elbette içlerinde umutsuz olanlar ve bu karardan dönmeyeceğini düşünenler de vardı. Kadınların cevaplarından derlediklerimiz: "Kadın mücadelesi ile", "Sokaklarda kadın örgütlerinin çağrısı ile süren eylemlerle", "Sendikaların kadın örgütlerinin çağrıları ile yapılan eylemlerle", "Kadın erkek ortak mücadele gerekli, sadece kadınları ilgilendirmiyor. Birleşik mücadele gerekir, bu demokrasi mücadelesi", "Her yeri eylem altına çevirerek", "Kadınlar İstanbul Sözleşmesi'nden asla vazgeçmezler", "Geri çekileceğine inanmıyorum", "Bize uymayan maddelerin çıkarılması sonucunda tekrar imzalanmalıdır", "Sokaklarda mücadele ile", "İstanbul Sözleşmesi kadınlardır, imzayı biz atık geri dönmeyeceğiz."





Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

## Tek başımıza değil! Yalnız hiç değil!

**Hatice KELLEÇİ**  
**Tuzluca'yı Kadınları Dayanışma**  
**Derneği-Ankara**

**H**er güne bir kadın cinayeti haberiyle uyanıyoruz. Her yerde kadına, çocuğa şiddeti, tecavüzü kendine hak zannedenlerin pervasızlığı artıyor. Peki, bu hakkı kendine kime, neye göre belirliyor? Bu soruya tek cevap verebiliyorum: Uygulanmayan yasalar, uygulanmayan cezalar, uygulanmayan koruma kararları.

İstanbul Sözleşmesi'nden bir gece yarısı çıkmak kadın haklarına yapılan bir darbedir. Uygulanmasını istediğimiz ve bunun için mücadele ettiğimiz bir yasayı tamamen elimizden almaya çalışmalarını kabul edilir bir şey değil. O gecedan beri Türkiye'nin her bir tarafından kadınların sesi yükselse de kazanabilmemiz ve haklarımızı elde edebilmemiz için daha çok çöğalmalıyız, daha çok mücadele etmeliyiz. Tek başımıza değil! Yalnız hiç değil! Birlikte olursak kazanırız, başarırız.

### SÖZLEŞME'Yİ DAHA FAZLA KADINA ANLATMALIYIZ

Biz bugünlerde derneklerdeki kadınlar olarak daha çok kadına ulaşmanın, İstanbul Sözleşmesi'nin biz kadınların hayatı açısından önemini paylaşmanın ve birlikteliğimizi büyütmenin yollarını arıyoruz. Ulaştığımız kadınların birçoğunun Sözleşme hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını görüyoruz. Hatta kamuoyunda İstanbul Sözleşmesi'ne ilişkin yaratılan yanlış algıların kadınları da etkilediği

görülüyor. Görüştüğümüz kadınlar, kadın cinayetleri konusunda yasaların yeterli olmadığı, hükümetin bir şeyler yapması gerektiği noktasında hemfikir; ancak İstanbul Sözleşmesi hakkındaki yanlış bilgiler onları da etkilemiş. Sözleşme'nin kadınlar için önemi hakkında bilgiye sahip kadınlar olsa da Türkiye'ye

özgü bir yasa çıkarılmasını destekleyen de var, devletin elinden geleni yaptığını düşünen de Sözleşme'nin önemini anlatırken hükümete tepki gösteren de. Semtimizde görüştüğümüz kadınların sözleşmeye ilişkin görüşlerini sizlerle paylaşıyoruz...

### İLK DEFA DUYAN DA VAR, KAFASI KARIŞIK OLAN DA

**S.A.:** Bugüne kadar şiddet görmedim ama üç kız çocuğum var, ileride onların başına ne gelir bilmiyorum. Bu Sözleşme'yi gündem olunca duydum, bilmiyordum. Araştırdım ki bizler ve gelecekteki büyüyen kızlarımızın sırtını dayayabilecekleri bir yasa varmış. Şimdi bunu neden kaldırıyorlar anlamadım. Ahlak bozuyormuş! Asıl bozan şeylere baksınlar. Televizyonlarda sigara ya da alkol görüntülerini kapatan RTÜK, silahları, dayak sahnelerini kapatmıyor. Dizilerde filmlerde kadınlar ya dayak yiyor ya öldürülüyor. Bunlar bozuyor herkesi. Asıl çözümleri bunlara getirsinler.

**N.A.:** Sözleşme'nin ne olduğunu tam bilmiyorum ama daha uygun olanı getireceklermiş. Kadınların neden bu kadar abarttığını anlayamıyorum. Devlet elinden geleni yapıyor. Belki daha iyi bir sözleşme hazırlıyorlardır. Zaten bunda dine aykırı olan maddeler varmış. Onları kaldıracaklar demek ki.

**F.K.:** Bana göre önemli olan bu sözleşme değil şu an iktidar bir plan içerisinde ve çok hızlı büyük adımlar atıyor. Bu sebebi öğrenmek gerekir.

**E.K.:** Sözleşmenin anlamını yeni öğrenmiş biriyim. Aslında böyle bir sözleşmeden de yeni haberim oldu. Çocukluğum hep şiddet içinde geçti. Sonra evlendim, derken şu an boşanmış bir kadımsın. Kendi ayaklarının üstünde duruyorum. Erkekler hazmedemiyor bizleri. Cinayetlerin çoğunun sebeplerinden biri de bu bana göre. Devlet sadece

Türkiye'yi kapsayan bir yasa çıkartmalı. Cezalar caydırıcı olmadığı sürece bu haberleri duyar, izleriz. Bence kadına, çocuğa her türlü şiddeti uygulayanlar asla ceza indirimi görmemeli. Hapisten çıkamamalı ki kötülük yapmasınlar. Sosyal medyadan okuduğum kadar biliyorum bu Sözleşme'yi. Uzun zamandır madem vardı neden bu olaylar çoğaldı dediğimde bana "Biz zaten uyguladık diye mücadele ediyoruz" dediniz. O zaman ben de size diyorum ki devlet bize yeni yasa çıkartsın ama bizim ahlak ve kurallarımıza göre kabul edelim ve uygulanmasını sağlayalım.

### 'DEVLET BÖYLE YAPTIKÇA ERKEKLER SADECE KENDİ HAKLARI VAR SANACAK'

**S.D.:** Ben ev kadınıym hiçbir gelirim yok. Eşimle en ufak kavgada bana "Git" diyor. Beni her şeyden muaf tutuyor. Sanki ev sadece kendine ait. Şu gidişata bakınca, devlet böyle yaptıkça erkekler sadece kendi hakları var zannedecekler. Benim arkasına sığınacağım bir yasa olmazsa ne yapacağım? O yüzden İstanbul Sözleşmesi'ni feshederek var olan haklarımızı korumak yerine elimizden almış oluyor. Kabullenemiyorum bu durumu.

## Her gün bize yaşatılan korkulara son

**MERHABA,** ben 20 yaşında, üniversite öğrencisiyim. Eğitimimin daha iyi olması ve harçlığımın çıkması için işe başladığım mekanda yaşadığım olayı paylaşmak istiyorum sizlerle. Öncelikle insanların garsonlara bakış açısı çok farklı ve bu durum çok üzücü. İnsanlar özellikle genç çalışanlara karşı kötü bir yaklaşımla ya da samimiyetle davranabileceklerini düşünüyorlar. Elbette insanların garsonlara karşı saygılı olduğu mekanlar da vardır ama benim çalıştığım yerde ben çoğunlukla saygısızlıkla karşılaştım.

Pandemi döneminde çalıştığım mekana ziyarete gitmiştim. Bir müşterimiz ve patronumla oturuyorduk, dönüşte arabasıyla bırakabileceğini söyledi müşteri. O kişi arabasında gözlerimin, bakışlarımın ne kadar güzel olduğundan bahsetti. Aramızda en az 10 yaş fark vardı. Ben arabanın içerisinde oldukça gerildim ve korktum. Arabadan en yakın zamanda inme ihtiyacı ve arabadan inememe korkusu ile bir vakit geçirdim. Kısa zamanda bu kadar gerilmemişim, ellerimi ellerine çektim ve arkadaş olabileceğimizi söyledi. Sözlü tacizleri devam ediyordu ve ben ellerimi çektiğimde aceleci davrandığını söyledi. Ben korkuyordum, o an arabadan inmek istediğimi söyledim. Ve büyük bir korku içinde eve döndüm.

*Esenyalı'dan genç bir kadın/ İSTANBUL*





## GERSAN'DA KADIN İŞÇİLERLE İSTANBUL SÖZLEŞMESİ SOHBETİ

# 'Haklarımız için bulunduğumuz her alanda örgütlenmeliyiz'

**Nursel OKTAY**  
**Sema ÖZDAL**  
**Yenimahalle-Ankara**

**K**adınların tüm itirazlarına rağmen bir gecede tek bir kişinin kararıyla İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılmasına kadınların öfkesi büyük. Evde, sokakta, işyerinde İstanbul Sözleşmesi'ni konuşuyoruz. Bizler de Gersan Sanayi Sitesinde bulunan bir imalathanede çalışan kadın işçiler ile İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararı üzerine tartıştık. İşçilerin mola saatlerinde yaptığımız buluşmaya Avukat Sinejan Kut da katıldı. Sözleşme'nin dikkat çektiği noktalara ve maddelerinin neler olduğuna dair yapılan bilgilendirmenin ardından, sohbetimize işçiler soruları ve yorumlarıyla katıldı.

### 6284 SAYILI YASA KADINLARI KORUMAYA YETMEYECEK Mİ?

İşçilerden bazıları 6284 sayılı Yasa'yla İstanbul Sözleşmesi'nin ilişkisine dikkat çekerken, "Sözleşmeden çekilmek neden bu kadar sorun oluyor?" sorusunu yöneltti. Yasanın sözleşmeye dayanarak düzenlendiğini belirten Avukat Kut, sözleşmenin daha geniş kapsamlı yaptırımları olduğunu, devlete politik ve ekonomik sorumluluklar yüklediğini bu sebeple önemli olduğunu söyledi. Aynı zamanda gece yarısı kararı ile kadınların fikri alınmadan bir sözleşmeden geri çekilmeye ses çıkarılmazsa 6284 sayılı Yasa'nın da benzer bir durumla yürürlükten kaldırılmayacağına garantisini olmadığını vurguladı.

### EN BÜYÜK KAYGI: 'TABLO KÖTÜLEŞECEK'

Sözleşme'nin maddelerinde yer alan, şiddeti önlemeye dair etkin mekanizmalar kurulmasının önemi konuşulurken, Eskişehir'deki Ayşe Tuba Arslan dosyası örneği hatırlatıldı: "Sözleşme feshedilmeden önce fiili olarak ses çıkarılmazsa bile sorun yaşıyordu. Şiddet gördüğü için 23 kez suç duyurusunda bulunan Ayşe Tuba Arslan, şehrin göbeğinde balta ile öldürüldü. Şimdi bir de feshedilmiş biz sözleşmenin ortaya çıkaracağı tablo daha da kötü olacaktır."

### 'MEDYADA TARİKATLARIN SÖZLERİ PROPAGANDA YAPILIYOR'

Kadınlardan biri, "Televizyon kanallarında sürekli eşcinsel evliliğe yol açtığı, bizim örf adetlerimize uygun olmadığı anlatılıyor. Ama maddelerine bakınca böyle bir şey yok, resmen tarikatların istediği propaganda yaptırılıyor, asıl o tarikatlardan biri çıkıp, 'Bir kereden bir şey olmaz' diyebilecek kadar fütursuzca laflar edebiliyor. Uzaya 'Bir bayan bile' gidebilir gibi

## İŞYERLERİNDE ŞİDDETE VE EŞİTSİZLİĞE KARŞI DA BİR ARAÇ

**İSTANBUL** Sözleşmesi; devlete her türlü eşitsizlik ve ayrımcılığın önlenmesi konusunda yükümlülük veriyor. Yani bu işletmelerde, fabrikalarda, ofislerde, bürolarda, kadınların erkeklerden daha az ücrete çalıştırılmamaları, kadınlara yönelik cinsiyetçi uygulamalar, baskı, mobbing, aşağılamanın ortadan kaldırılması, kadınların çalışma haklarını kullanabilmeleri için gereken kreş ve emzirme odalarının açılması, kadınlara yönelik işyerindeki şiddete karşı önlemler alınması, şiddet ortaya çıktığında zararın tazmin edilmesi, bunları önlemek için açık seçik politikalar ortaya konması, işyerinde

şiddet ve ayrımcılığın önlenmesindeki en önemli araç olan sendikalaşma haklarının gasp edilmemesi, sendikalaşma süreçlerinde kadınlara yönelik toplumsal ve ailevi baskıları kullanarak yıldırma operasyonları yapılmaması da Sözleşmenin gereklerinden. Bu sözleşme işçi emekçi kadınların işyerlerinde yaşadıkları şiddetle mücadele için de önemli bir araç. Tam da bu nedenle İstanbul Sözleşmesi'nin gerçek muhataplarından biri de; sendikalar, odalar, meslek örgütleridir. Kadın-erkek bütün işçiler İstanbul Sözleşmesi'ne sahip çıkmalıdır. Sendikalar sadece merkezi basın açıklamaları ile yetinmemeli, işyerlerinde bilgilendirme toplantıları yapmalı, işçilere İstanbul Sözleşmesi'ni anlatmak için broşürler, bildiriler hazırlamalı, işyerlerinde tartışmaları işyeri temsilcileri eliyle yürütmeli ve tüm işçileri bu sözleşmeye sahip çıkmanın önemi konusunda aydınlatmalıdır.

Çünkü "eşitlik", 8 Mart reklamlarında kadına değer verdiğini söyleyip, ilk fırsatta kadınları çalışma kamplarına kilitleyen, "şiddete karşıyız" açıklamaları yapıp, kadınları fabrikada tuvalete bile gidemeyecek hızda çalıştıran patronların değil, işçi sınıfının meselesidir!



Fotoğraf: Ekmek ve Gül

cümleler kuruyor, her vesileyle kadınlar aşağılıyor" diyerek bu tür yayınlar yapan medyaya tepki gösterdi. Cumhurbaşkanı kararının üzerinden daha bir hafta geçmeden ondan fazla kadının ölüm haberinin gelmesiyle iktidarın yaptığı bu hamlenin erkekleri nasıl cesaretlendirdiğine dair sohbetle devam ettik. Bir kadın "Ölen bir kadının haberini duyanca 'Ne hata yaptı da böyle oldu' deniliyor. Kadının bir hata yapması ölmesine sebep görülüyor. Bu kadınlar siz öldürün diye mi büyüyor, yetişiyor?" diye tepki gösterdi. tünü örtmeyecek kadar bizim meselemizdir!

## 'HAYATLARIMIZ KİMSENİN VİCDANINA BIRAKILAMAZ'

**SOHBETİMİZDE** "Yasa olmasa da devletin kadınları koruyacağından, vicdanlara seslenmenin önemli olduğundan" bahseden açıklamalar ile tartışmaların başka yöne çekildiği konuşuldu. "Hayatımız kimsenin vicdanına bırakılmaz, vicdanla bu yol yürünür mü?" sözleri ile bir kadın işçi tepkisini gösterdi. "Artık sessiz olamayız. İş saatlerimiz çok yoğun fakat en azından kendi mahallemizde bir araya gelerek neler yapabiliriz? Bizden alınan bu haklarımıza nasıl sahip çıkabiliriz?" sorularıyla beraber, erkek çocukların eğitilmesi, kız çocuklarının güçlendirilmesi, kadınların çalışma hayatında yer alması gibi çözüm önerileri sundu kimi kadınlar. Bireysel önlemlerin el-

bette kıymetli olduğu ama yetersiz kalacağı konusunda tartışmalarımız sonucunda bir mutabakat elde ettik. Kadınlar olarak bir araya gelmenin, birlikte hareket etmenin, bulunduğumuz her alanda örgütlenmenin korku sebebiyle sinmenin de önüne geçeceğini konuştuk. Gersan'da bulunduğumuz kadınlar bu sohbetten edindiklerini başka kadınlarla da paylaşacaklar. Böyle böyle çoğalacağız. Çünkü biliyoruz ki, çoğalmazsak hayatımızı kazanamayız!



# Hoş geldin Menekşe!

*Menekşe... 12 yaşında evlendirilmiş, altı çocuğuyla yıllarca şiddet sarmalının içinden bir çıkış aramış, sığınmaevlerinde kalmış ve dayanışmayla güçlenen bir kadın.*

**Zahide KİPER**  
**Esenyalı Kadın**  
**Dayanışma Derneği**

“Ve kadınlar bizim kadınlarımız korkunç ve mübarek eleri” diye başlayan “sofrada öküzden sonra gelen” diye devam eden Nazım Hikmet şiirinin gerçekliği farklı şekillerde de olsa da güncelliğini koruyor.

Her gün kadınların öldürüldüğü, onlarcasının şiddet gördüğü bu coğrafyada bizlere reva görülen ise yarım yamalak uygulanan bir sözleşmenin bir gecede kaldırılmış olması. Kadını erkeğin karşısında eşit görmeyen, namusunu evlerin perdesiyle mukayese edenlerin bunca yaşanan şiddeti görmezden gelmesi politik bir mesele.

Bugünlerde boşanmak için uğraşan, on iki yaşında evlendirilmiş, altı çocuğuyla yıllarca şiddet sarmalının

içinden bir çıkış aramış, sığınma evlerinde kalmış olan Menekşe ile yaptığımız sohbeti aktaracağım sizlere. Menekşe, öldürülme tehlikesiyle karşı karşıya kalmış kadınlardan biri. Eşinden gizli, iki kızının çabalarıyla tuttuğu eve yeni yerleştiği günlerde belki bir dala tutunma düşüncesi, belki soğuk havanın verdiği yalnızlık hissiyle küçük oğlunun “Anne bak kadın derneği yazıyor” demesinin ardından bir akşam üstü kapımızı çalıyor. Eşinden gizlendiği için gündüz sokağa çıkamadığını, yaşamak zorunda kaldıkları şiddeti bir çırpıda anlatıyor.

Derneğe ilk geldiği zamanlarda büyük kızları “Nasıl bu kadar çabuk güvenebildin?” demişler. “Zarar verirlerse bize?” diye korkmuşlar. Kızlarına “Onlar da kadın. Kadını kadına zarar vermez” demiş. “Şimdi onlar da anladı kime güvenip kime güvenilmeyeceğini” diyor.

**‘İLK EYLEMİM...’**

Derneğin ona dayanışmanın dı-

şında neler kattığını, eylem ve etkinliklerimizle ilgili neler düşündüğünü sorduğumuzda; “Ben ilk oturduğum yerde iken mahallede bir kadın evinden kaçtığı için öldürülmüştü, çocukları da vardı, çok üzül-müştüm. Kadını sırf evden kaçtığı için başka kadınlara da örnek olsun diye adına “töre” deyip öldürdüler. O zaman eylem yapmıştı kadınlar. Kadınlar öldürülmesin diye. İlk defa bir eyleme o zaman katılmışım. İzin vermezler bizim oralarda böyle şeylere ama gitmek istedim. Ben yaşayarak gördüm, ne kötülük var ki bunda, kadınlar ‘şiddet olmasın’ diyor” diye anlatmaya başlıyor.

Bizimle 8 Mart mitingi için Kadıköy’e de gelen Menekşe’ye neler hissettiğini sorduğumuzda önce korktuğunu söylüyor: “Kızlarım ‘Ya seni tanyan biri olur da babama yerini söylerse’ dediler ama ‘O kalabalıkta kim görecektir de söyleyecek...’ dedim.” Sonra geçmiş korkusu. Kadınların içinde olmak iyi hissettirdiği gibi cesaret de vermiş. Menekşe “Yine olsa yine gelirim. Benim gibi kadınlara yardım etmek onlarla dayanışmak beni mutlu eder” diyor.

**‘BU YAŞIMA HEP ŞİDDET GÖREREK GELDİM’**

İstanbul Sözleşmesi’nin kaldırılması meselesini sorduğumuzda Sözleşme’yi duyduğunu ama fazla bir şey bilmediğini söyleyince içeriğine dair Menekşe ile konuşuyoruz. “Şiddet hep vardı, kadınların hakkını düşünmüyorlar. Bu yaşıma kadar şiddet görerek geldim, çok ezildim” diyor. Dernekte karşılaştığı dayanışma ile şu an konforlu olmasa da eskisine göre daha huzurlu olduğunu, bir an önce boşanıp ‘bir daha onun yüzünü görmezse’ daha da iyi olacağını söylüyor.

Menekşe, yaşadıkları karşısında oldukça cesur davranan, yaptıklarının sorumluluğunu alan güçlü bir kadın. Bizleri de yürek-lendiren özelliği ile dayanışma ve mücadeledeki yerini aldı. Hoş geldin Menekşe, birbirimizden öğrenecek çok şeyimiz var!

## ‘Eyleme gitmekse gideceğim, oyumu da vermeyeceğim’

**Tuzluca Yır Kadınları**  
**Dayanışma Derneği**  
**Ankara**

**GÜLNAZ** G. 27 yaşında. Çalışmaya 16 yaşında, tekstilde makineci olarak başlamış. Dört çocuk annesi olan Gülnaz eşi ve ailesiyle birlikte dokuz kişi aynı evde yaşıyor. Evde tek çalışan Gülnaz’ın eşi, dokuz kişinin geçimi onun aldığı asgari ücrete bakıyor.

**‘ESKİ KIYAFETLERDEN BEZ YAPIYORUM’**

Gülnaz, “Ben de çalışmak istiyorum. Tekstilde iş arıyorum, iş ayrımlı yapmıyorum ne iş olsa yaparım çünkü çocukların ihtiyacını alamıyorum, bezini, mamasını. Evdeki eski kıyafetlerden bez yapıyorum” diye anlatıyor. Ekonomik krizden dolayı işsizliğin daha da arttığı şu günlerde Gülnaz, geçinemediklerini, sıkıntılarının her geçen gün arttığını, oldukça zorlandıklarını söylüyor.

Hükümetin politikalarına oldukça tepkili: “İş bulamıyorum, elektrik, su, kirayı ödeyemiyorum. Bir kadın olarak kendi ihtiyacımı alamıyorum. Belediyenin yemek yardımından yararlanıyorum. Bir evde olması gereken en temel hali, yatak yok evimizde. Çalışmak istiyorum, iş yok. Bizi bunlara muhtaç edenler utansınlar. Seçimlerde Ak Parti’nin sandık görevlisidim, oy verdim. Şimdi İstanbul Sözleşmesi’ni de kaldırınca bunların gitmesi için elimden ne geliyorsa yapacağım. Eyleme gitmekse gitmek, oy vermemeğe oyumu da vermeyeceğim.”

Gülnaz, derneğimize ayrılrken bundan sonra derneğin etkinliklerine daha çok katılacağını sözünü veriyor.



Fotoğraf: Ekmek ve Gül



Fotoğraf: Ekmek ve Gül

# Gücünü Kirke'den alan kadınların hikayesi: Kadınlar Adası



*Mitolojinin tarihle harmanlanıp üzerine bir de edebi değere taşındığı Kadınlar Adası'nda, kadınların yaşadığı işkence ve infazlara Kirsten ve arkadaşının yaşadıklarıyla tanıklık edeceksiniz.*

## Zeliha KRAL

**B**ir çocukluk dönemi düşünün ki aileniz size ve kardeşinize bir atlas veriyor ve atlata parmağınızı koyduğunuz ülkelere sizi götürüyor: Ürdün, Hindistan, Çin, en küçük Kanarya Adası olan La Gomera ve nicesi. Kıran Millwood Hargrave ve erkek kardeşi, bu dönemin başkahramanları. Kendi öyküsünden yola çıkarak ve elbette yeni yerler, yeni kültürler keşfetmeye olan merakından ötürü yazar olmaya karar verse de Kıran'ın en eski arzusu “kedi olmak” idi. 1990 doğumlu Hargrave, çağdaş dünya edebiyatına şiir ve çocuk kitapları ile giriş yaptı. Şubat ayında İthaki Yayınları'nın Türkçeye kazandırdığı Kadınlar Adası adlı kitabında 1600'lü yıllardaki cadı avlarını gözler önüne serdi.

## CADI AVI

Kimlere cadı denir? Cadı avı niçin gerekli görülmüştür? Cadı mahkemelerinin görevi nedir? Bu soruların cevabını öğrenmeden önce rüzgârları öğrenen kadınların yaşanmış öyküsünün usta bir anlatımla ele alındığıdır okuduklarımız.

“Kadınlar çoğu zaman, bizim gözden kaçırdığımız şeyleri görür...” (syf. 214)

Antik dönemin ilk cadısı, Homeros'un ünlü eseri Odyssea'nın kahramanlarından biri olan, Kirke'dir. Kirke, erkeklerin kadınların güçleri konusundaki korkularını simgelemektedir. Roma dönemine kadar bir efsane olarak süregelen cadılık, Hıristiyanlığın ortaya çıkmasıyla birlikte efsane olmaktan çıkmış, ete kemiğe bürünmüş-

tür. Zamanla Hıristiyan mezhepleri, Katolik kilisesinin otoritesini sarsmaya başlayınca kilise çareyi 1231 yılında meşhur Engizisyon Mahkemeleri'ni oluşturmada bulmuş ve bu tarihten itibaren cadılığa karşı verilen savaş nitelik değiştirmiştir.

Kiliseye göre cadılar, şeytanın dünya üzerindeki uzantıydılar. Kadın ise, bedeni daha çabuk yenilen, onun isteklerini yerine getirmeye daha hazır ve bu yüzden şeytana uyması daha kolay olan cinsti. Kadına bu tür zayıflıkların yakıştırılması İslam dininin yayıldığı coğrafyalarda da karşımıza çıkar. İslam'a göre de kadın, duygusal tepkilerini kontrol edemeyen, bu yüzden hep erkeğin denetiminde olması beklenen cinstir.

Cadılara karşı düşmanlığın, cadı avı denilen yıkıcı sürece ne zaman evrildiği konusunda bir veri bulunmuyor ancak en büyük cadı avı 1484 yılında Papa VIII. Innocentius'un, iki engizisyon yargıcına Avrupa'daki tüm cadıların kökünü kurutma yetkisi verdiğinde başlıyor.

## HAYATTA KALMA MÜCADELESİ...

Tüm bu bilgiler ışığında tarihte yönümüzü 24 Aralık 1617'ye ve Norveç'in kuzeydoğu adalarından biri olan Vardö'ye çevirelim. Denize açılan 40 erkek beklenmeyen bir fırtınada yaşamını yitirir. Adada yalnız kadınlar kalır. Onlar da fırtınada yitirdikleri babalarını, eşlerini, oğullarını gömdükten sonra yaklaşan açlıkla karşı karşıya kalırlar. Fırtınada kocasını kaybeden Kirsten, açlıkla mücadele etmek için, yasak olmasına rağmen adadaki kadınlara denize açılmayı teklif eder. Kadınların de-

nize açılması, balık avlaması, pantolon giymesi cadılık belirtileri olarak kabul edildiğinden çok az kadın eşlik eder Kirsten'e. Ancak Kirsten zamanla kadınlar adasındaki yaşam mücadelesini büyütecektir.

Adada yaşam kadınların eliyle sürerken adanın bağlı olduğu Finnmark eyaletinin Bey'i ve kilise, yaşanan fırtınanın cadıların eliyle gerçekleştiğini düşünür. Bu sebeple, Vardö'yü daha sıkı denetlemek üzere artık sadece kadınların yaşadığı bu adaya bir vekil atar. Adaya cadıları bulmak ve cezalandırmak üzere gelen Vekil Absalom Cornet ve karısı Ursa roman boyunca okuyucuyu iki ayrı duyguya bölecektir. Vekil adadaki cadıları tespit etmek için kiliseye bağlı kadınlardan bir kısmını dini duyguları da kullanarak kendisine hizmet ettirmeye adar. Bu sırada karısı Ursa, her sabah “balinalı düşlere” uyanan, fırtınada babasını ve kardeşini kaybeden Maren ile bir sevgiyi paylaşacaktır.

Adada Lapon ya da Sâmi denilen, Norveç dolaylarında yaşayan ve kötülük yaydığına inanılan yerel bir topluluktan da bahsedilir. Bu etnik grubun kitaptaki temsilcisi, Diinna'dır. O, Vardö'de yaşayan son Sâmi.

Romanda cadı avının üçüncü dalgası olan 1570-1630 yılları işlenirken, buzul çağının yaşandığı bu zorlu dönemde, kilisenin kıskırttığı halk yığınlarının öfkelerini cadılardan çıkardığı gözlemlenir. Kiliseye ve vekile hizmet eden bu kadınlar, adada cadı olduğunu düşündükleri kadınların ismini tek tek verirken vekil de bir yandan cadı izlerini sürer. Kilisenin cadılara atfettiği: şeytanla cinsel ilişkiye girme, süpürgeli gece uçuşları, gece top-

lantıları gibi konuların yanı sıra, evlerin kapılarına işlenen runik desenler, davul çalan, gece ormanda yürüyen, tekneyle denize açılan kadınlar da cadılıkla suçlanır. Vekil, Kirsten ile birlikte bir kadını daha cadı olduğu gerekçesiyle tarihte “Cadı Hapishaneleri” olarak yer eden zindanlara kapatır ve işkenceler başlar.

Söz konusu dönemde cadılıkla suçlananların, cadılıklarını tespit etmek için mahkûm, elleri ve ayaklarından bağlanarak denize atılır, beden suyun üzerine çikarsa suyun arı olduğu için şeytanı içine almadığına inanılır ve cadı olduğuna karar verilir. Ardından cadı mahkemelerinde halkın önünde yargılama ve yine halkın önünde canlı canlı yakma eylemine geçilir. Beden suyun üzerine çıkmazsa zaten boğularak can vermiş olacaktır. Özetle her iki durum da cadılıkla suçlanan kadını ölümün beklediği bir süreçtir. Halka açık olarak düzenlenen bu işkence ve infazlar ile kilisenin gücünün halk karşısında geliştirilmesi amaçlanmıştır. 16. yüzyıldan önce ağır işkenceler sürecin bir parçası olmuştur.

Kirsten halkın önünde diri diri yakılırken, kalabalıktan bir ses yükselecektir.

— İçine çek!

Kısa bir zaman önce Kirsten'in adını kiliseye vererek intikam arayan kadının sesidir bu. Ateş onu kavurmadan önce, ciğerlerini dumanla doldursun, kendini boğsun diyedir bu atılış. Ve o tek sese, onu suçlayanlar da arkadaşları da eşlik eder:

— İçine çek!

— İçine çek!



## ARÇELİK İŞÇİSİ KADINLAR: Ne biz görülüyor, ne sözümüz duyuluyor!

**Latife KARTAL**  
**Eskişehir**

**E**skişehir'de Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyetine devam eden ve Eskişehir'in en çok işçi çalıştıran fabrikalarından biri olan Arçelik'te çalışan 27 ve 28 yaşlarındaki iki kadın işçiyle, kadınların fabrikadaki çalışma koşullarını konuştuk. Kadınlar, fabrikadaki kadın çalışan sayısı çok fazla olduğu halde kadınların hiçbir şekilde görünür olmadığını şikâyetçiler.

Kadın işçi sayısının yüksek olmasının sebebinin devletin kadın istihdamına yönelik patronlara verdiği teşvikler olduğunu, kadın işçi çalıştırmanın patron için daha ucuza mal olduğunu düşündüğünü söyleyerek söze başlıyor ilk kadın işçi. "İşçilerin neredeyse yüzde 60'ı kadın ama kadınların hiçbir önemi yok fabrikada. Sadece bir tane kadın master var benim bildiğim, onun dışında yönetici pozisyonunda hiç kadın yok" diyor. Sendika temsilcileri içerisinde bile sadece bir kadın temsilci olduğunu, onun da "bir tane de kadın temsilci olsun" diye düşü-

nülerek temsilci yapıldığını, temsilcinin ne kadınlarla ne de kadınların fabrikadaki sorunlarıyla ilgisi olmadığını söylüyor diğer kadın işçi de.

### İŞ KİYAFETLERİ ERKEKLERE GÖRE HAZIRLANMIŞ

Görüştiğimiz kadın işçiler, fabrikada çalıştıkları bölüm dolayısıyla, yaptıkları işin herkes tarafından "erkek işi" olarak tarif edildiğinden bahsediyor. İş hızı bir şekilde öğrendiklerini ve kendilerini kabul ettirdiklerini düşünüyorlar. Erkek yoğun bir bölümde çalışmanın kadın işçiler için ne gibi zorlukları olduğunu sorduğumuzda ise bir dokunuyor bin ah işitiyoruz. "Çok zor bu ortamda çalışmak, zaten çok yorucu bir iş yapıyoruz bir de psikolojik olarak çok yoruluyoruz. Kendimizi hiç rahat hissedemiyoruz. Sürekli kadınların bedenleri üzerinden küfürler ediliyor mesela. Kadınların da o ortamda olması erkekleri hiç engellemiyor. Geçen ay bir de şikâyet konusu olmuş, sonradan öğrendik. 'Kadınlar dar pantolonlar giyiyor, rahatsız oluyoruz' demiş erkek işçiler. Bizim giyimimizi, kuşamımızı gözliyorlar demek ki. Zaten



Fotoğraf: Unsplash

iş kıyafeti olarak verilen her şey erkeklerle göre hazırlanmış, iş pantolonunu asla kullanamıyoruz. Mecburen kot pantolonlarımızla gidiyoruz işe" diyorlar.

### KADINLAR SÖZLEŞME'Yİ TARTIŞAMIYOR

Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesi gündemi ile ilgili olarak da kabul edilemez bulduklarını söylüyorlar. "Her gün kadınlar ölüyor, bunlar kalkıp kadınların haklarını alıyorlar. Kendileri imzalamışlar kendileri çıkıyorlar. Ne manası var anlamadım" diyor kadın işçi. Fabrikadaki diğer kadınlarla bu konuyu tartışamadıklarını, kadınların fikirlerini söylemekten çekindiklerini söylüyor diğer işçi de. "Kadınlar ekmeklerinden olmaktan korkuyorlar. Bir şey söylerlerse işten çıkarılırlar diye düşünüyorlar, konuşmak istemiyorlar" diye ekliyor.

## HAYAT PAHALILIĞI BÜYÜK DERT

**İşçi** kadınların gündemi bir de hayat pahalılığı... Önümüzdeki aylarda evlenmeyi düşünen kadın işçi bu yükün altından nasıl kalkacağını bilemediğini söylüyor. "Her şey ateş pahası, koltuğu, sandalyesi, masası, sehпасı... Kiralar desen yanına yaklaşılmıyor, uçmuş. Bazen bir karavan alsak da orda mı yaşasak diye düşünüyoruz. Marketi pazarı cep yakıyor" diyor.

## Bitcoin: Bir borç batağından diğerine...

**Berivan BALKAY**  
**Esenyurt-İstanbul**

**OLDUKÇA** popüler olan ve işçiler arasında da bu popülerliği sürdüren Bitcoin, herhangi bir merkez bankası, resmi kuruluş, vs. ile ilişkisi olmayan, ancak ülkelerin para birimleriyle alınıp satılabilen, aracı kurumuna gerek kalmadan transferi yapılabilen bir tür dijital para birimi. Kripto paranın işçiler arasında bu kadar yaygın olmasının temel sebeplerinden biri ise "Bir umut kapısı" diye düşünülüyor olması. Ancak bu "umut kapısı" işçiler arasında ciddi borçlanmalara da sebep olabiliyor. Üstelik genellikle erkek işçilerin ilgi alanı gibi dursa da kadın işçilerin de gündeminde fazlaca yer etmiş durumda. Esenyurt'ta yaşayan iki depo işçisi kadınla Bitcoin üzerine konuşuyoruz.

Aslında ikisi de çözümün Bitcoin olmadığını biliyor, hatta yaşayarak görüyor ancak kolay yoldan para kazanma fikri bugün açısından işçiler için cazip bir "çıkış yolu" olarak görülüyor.

### ASGARİ ÜCRETLE GEÇİNMEK KOLAY MI?

Depoda çalışan kadınlardan biriyle konuşmaya başlıyoruz Bitcoin meselesini. Kendinin değil ama ağabeyinin Bitcoin ile ilgilendiğini söylüyor. "Ben aslında ilk başta telefonuma yükledim uygulamasını. Uzunca bir süre kaldı telefonumda ama hesap filan açmadım. Bir düşünmedim desem yalan olur ama ben faizi bile dinen uygun bulmadığım için bankaya dahi para yatırmayan bir insanım, Bitcoin alıp emek vermediğim bir paranın peşine düşmek istemiyorum."

Kadın işçiler arasında da çok yaygınlaştığını söylediğimde şöyle bir yanıt geliyor; "Asgari ücretle ne yapsın insanlar? Herkes kolay yoldan para kazanmanın derdinde. Evine ekmek götürmeyen insanlar var, bir şekilde borç harç yapıyor işte bir umut. Asgari ücretle geçinmek kolay mı? Bir evde iki kişi, üç kişi çalışıyor asgari ücretle, yine de borç bitmiyor,

geçinmiyor insanlar. Ama bunun sonu da yok, kim bilir kaç aile dağılacak, kim bilir kaç kişi daha da borç batağına düşecek?"

### 'BİZİM KAZANACAĞIMIZ KAÇ PARA OLUR Kİ?'

Bir diğer depo işçisinin eşi Bitcoin alıp satıyor uzun zamandır. Ona soruyorum bu meseleyi, eve yansımalarını... "Eşimin haberi bile yoktu ilk başta, ben dedim Bitcoin al diye. Ama aldığın parayı orada unut dedim. E öyle olmuyor tabii. Eşim bir arkadaşıyla birlikte oynuyor, onunla takip ediyorlar genelde. Bazı dönemler oldu bekle dedim satma dedim ama dinlemedi beni. O zaman dinleseydi beni şimdi daha fazla kazanabilirdik."

Bitcoin oynayan birçok emekçinin kredi borçlarına girdiğinden, borçlarının arttığından bahsediyoruz. "Biz elimizde kenarda üç beş kuruşumuz vardı, onun bir kısmıyla girdik bu Bitcoin'e. Aslında çok büyük bir şey olacağından da değil, baktığında risk yani. Yükselirse kazanıyorsun da, ya düşünce? Sanki bizim zenginliğimizden ne olacak ki, kazanacağımız kaç para olur ki? Ama bir umut kapısı işte.."



Fotoğraf: Unsplash

## TİS'E HAZIRLANAN SAĞLIK İŞÇİSİ KADINLAR:

## Biz mücadele ederiz yeter ki sendika haklarımızı savunsun



Fotoğraf: Evrensel

**Nazife ORTAĞCI**  
**Eren AKTAŞ**  
**Ankara**

**K**amu işçileri için imzalanacak olan toplu iş sözleşmesi görüşmeleri önümüzdeki günlerde başlayacak. Kasım ayında Hak-İş Konfederasyonu tarafından toplu iş sözleşmesine dahil edilen 4/D'li sağlık işçileri bir önceki sözleşmede umduklarını bulamamıştı. Sağlık Bakanlığı, Dışkapı Hastanesi ve Gata'da çalışan sağlık işçisi kadınların neredeyse tamamı bir önceki dönemde imzalanan sözleşmeden yana dertliyen, üye oldukları Öz Sağlık-İş Sendikasına da tepkili. Taleplerini sordüğümüz kadınlar "Bize haklarımızı savunacak sendika lazım" derken, pandemi koşullarında yaşadıkları sorunlara karşı dahi sendikanın tek bir sözü olmadığını söyledi. Sağlık Bakanlığında çalışan bir kadın işçi hem çalışma koşullarına hem de

toplular sözleşmede beklentilerini sormayan sendikaya tepkili. "Ben yıllardır bu kurumda çalışıyorum. Taşeron kalktı, kadroya geçtik diye sevinirken, hâlâ şirket personeli gibi muamele görüyoruz. Haklarımız kadrolu işçiler gibi değil, maaşlarımız da çok farklı. Kadroya geçtiğimizden bu yana kaç zaman geçti, sendikanın s'isini görmedik. Ne bir yetkili ne bir temsilci gelip 'Bir sıkıntınız var mı?' demedi. Şimdi yeni bir toplu iş sözleşmesi yapılacak ama bize hâlâ ne istiyorsunuz diye soran yok. Eğer bu sözleşme bizim için yapılacaksa gelip bize de sorsunlar. Üç kuruş parayla geçinmeye çalışan biziz. Yeni yapılacak sözleşmeyle daha iyi bir zam alarak hakkımız olan ücreti almak istiyoruz. Tayin hakkı dediler ama onu da görmedik. Kadro diye sevindik, taşeronda olsak daha çok maaş alırdık şimdiye kadar. Bize haklarımızı savunacak sendika lazım."

### 'SENDİKANIN SORUNLARA DAİR TEK SÖZÜ OLMADI'

Dışkapı Hastanesinde çalışan kadın işçiler de en çok sendikanın ilgisizliğinden dem vuruyor. Hasta yönlendirme personeli olarak çalışan bir kadın işçi, yetkili sendikanın ilgisizliğinden, sendika temsilcilerini kendilerinin seçmiyor

oluşundan dertli. "Geçtiğimiz sene imzalanan sözleşmeden bizim payımıza bir şey düşmedi. Bu sene yine aynı sendika imzalayacak toplu iş sözleşmesini yine bir umudum yok. Hükümet yanlış sendika bizim hakkımızı ne kadar savunabilir ki? Hastanede hasta ile direkt temas halinde çalışıyoruz. Yönetim tarafından pandemiye karşı koruyucu hiçbir önlem alınmadı bizim için. Sadece maske ile hastalarla doğrudan temas halindeyiz. Sendikanın buna tek bir sözü olmadı. İş yerinde temsilciler var ama hepsi erkek. Bir tane kadın işyeri temsilcimiz yok. Kadınlara temsil hakkı verilmiyor."

### 'GEÇİNEBİLECEĞİMİZ BİR MAAŞ İSTİYORUZ'

Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesinde çalışan kadınların talepleri de diğerlerinden farklı değil. Hastanede temizlik personeli olan kadın işçi de yine ilk olarak sendikanın ilgisizliğinden yana şikayetini paylaşıyor: "Ekonomik durum ortada, aldığımız maaş geldiği gibi gidiyor. Geçinebilmek için ek işler yapmak zorunda kalıyoruz. Hakkımız olan, geçinebileceğimiz kadar maaşımız olsun istiyoruz. Sendikadan beklentimiz bizim hakkımızı savunsun, biz birlik olup haklarımız için mücadele ederiz."

## Sağlık emekçisi kadınların sorunları gitgide büyüyor

**Berfin GÜLER**  
**Malatya**

**MALATYA** Eğitim ve Araştırma Hastanesinde 1 yıla yakın süredir pandemi servisinde çalışan bir hemşire ile salgın sürecindeki çalışma koşullarını konuştuk.

Hemşire ilk başladığında malzeme sıkıntısı yaşadığını söylüyor bize. Önlük, maske ihtiyaçları karşılanmamış başta. İlk bir hafta kadar hasta yemeklerini hemşireler dağıtmak zorunda kalmış. "Hem yemek dağıtıyor, hem de hastalara bakıyorduk. Bir hafta sonra itirazlar sayesinde personel yemek dağıtmaya başladı. En büyük sıkıntılarımızdan birisi de doktorlar çok fazla hastaların yanına gidip açıklama yapmadıkları için sürekli hastalar bize durumlarını soruyordu. Pandemi servisi hastanemizde tam bir yerleşik yere sahip olmadığı için sürekli değiştiriliyordu yeri. Taşındıkça sürekli malzeme aramakla uğraşıyorduk, bu da hasta fenalaştığı sıra bizi çok zorluyordu."

Bir yıl geçmesine rağmen hâlâ hastane yönetiminin pandemi servisini hastanenin hangi bölümünde bulunması konusunda çözümü netleşmiş değil. "Şu an cerrahi servisinin yan tarafında servis. Cerrahideki hastalar pandemi servisinin olduğu taraftan

geçmek zorunda kalıyorlar, göğüs tüpleri olduğu için dolaşmaları gerekiyor, umarım orada virüs kapmazlar" diye anlatıyor endişesini.

### 'EK ÖDEMELER GİTTİKÇE DÜŞÜYOR'

Pandemi öncesi kendinin de sağlık sorunları olduğunu belirten hemşire, "Benim salgın başlamadan önce böbreğime stent takılmıştı. 2 ay stent ile dolaştım, Çıkarıldı Covid-19 servisine verildim. Hastane yönetiminden kimse sağlık problemim olup olmadığını bile sorgulamadı. Ödenen ek ücretler de o çalışmamızın karşılığı değildi. İlk ödeme olarak; 3 aylık 2 bin 200 lira aldım, sonraki 3 ay 2 bin 200 diğer 3 ay ise bin 800 lira... Yani gitgide düşürdüler. Bu süreçte Covid olmadım ama olabildim. Beraber çalıştığım mesai arkadaşım oldu. O kadar yoğun çalışıyorduk ki, aynı odada oturma fırsatımız olmadıktan şansa kapmadım."

### 5 KİŞİLİK İŞİ BİR KİŞİ YAPINCA...

Çalışan sayısının yeterli olmadığını söyleyen hemşire, yoğun çalışmaktan şikayetçi. "Ben tutanak tutacağım, fenalaşan hastalara yardım edemiyoruz" dedim artık. Çünkü

ilk 1 ay satürasyonu, oksijeni düşük olan hastaları, fenalaşan hastaları yoğun bakıma alamıyorlardı. Biz serviste cebelleşiyorduk. Çünkü yoğun bakımda yer yoktu. 5 hemşirenin işini 1 hemşire yapıyor, artık bu olmasın. Çok yorulduk. Şu an bile hâlâ idare, 'hasta sayısına göre hemşire vereceğiz' diyor. Hemşire sayılarının artırılmasını istiyoruz. Tek başımıza nöbet tutmak istemiyoruz. İdareye, 'Neden hemşire alımı yapılmıyor' diye soruyoruz, 'Kadro dolu görünüyor' diyorlar. Kadro dolu görünüyorsa hemşireler nerede?"

Görüştüğümüz hemşire sağlıkçılara dönük giderek şiddete de tepkili: "En son ben silahla tehdit edildim, mahkemeye taşındım. Yanımda çalışan başka biri olmadığı için kanıtım, şahidim de olmadı ve bana bunu yapan da serbest bırakıldı. Can güvenliğimiz için endişeliyiz."



Fotoğraf: Unsplash





# Hakkımız olanı vermeyecekler, biz alacağız!

*Ücretsiz iznin patronun elinde işçisinin sırtındaki kırbacı olmasına bir örnek daha: Sendikalaşma çalışması yürüten kadın işçi ücretsiz izne çıkarılıyor, işyerinde patron işçileri takip ettiriyor, kişisel verilerine tehditle el koyuyor.*

**M**erhaba Ekmek ve Gül okurları, Kurtköy Sanayi'de cam fabrikasında çalışan bir kadın işçiyim. Burada 8 aydır çalışıyorum, şu anda pandemi gerekçe edilerek ücretsiz izne çıkarıldım. Benimle birlikte 7 arkadaşım daha izne çıkarıldı.

Çalışma koşullarımız çok kötü. Sabah 8'den akşam 9'a kadar çalışmak zorunda bırakılan biz kadın işçiler olarak gecemizi gündüzümüze katıyoruz. Pazar günü bile zorunlu mesaiye kalıp haftanın 7 günü işte olmak zorunda kaldık. Evimizi sadece otel olarak kullanıyoruz. İzin almak istediğimizde ise alamıyorduk. Biz işçileri bir robot olarak gören işveren bizim insan olduğumuzu unutmuştu. Sadece bizim çalışmamızla zenginliğine zenginlik katmak istiyordu. Servisimiz yok, işyerine gelmek için yol ücretini, çay parasını, içtiğimiz suyumuzu, mesaide yediğimiz yemeği bile

kendimiz karşılıyorduk. Günde 13 saat çalıştığımız, mesaiye kaldığımızdaki ücretlerimizi bile elden ödeme yapıp hak kayıpları yaşıyorduk.

## İŞÇİ HAKKINI ARIYOR PATRON 'KÖSTEBEK' DİYOR

Bunun böyle devam etmemesi için biz birlikte karar aldık, haklarımız olanı almak için anayasal hakkımız olan sendika çalışması başlattık. Bununla birlikte hemen hemen birçok arkadaş destek verdi, çalışma koşullarının değişmesi, hakkımız olanı almak için bir mücadeleye girdik. Herkes bu koşullardan rahatsızdı, bir şeylerin değişmesini istiyorduk. Bizlerin gücünü yan yana gelebileceğimizi görmeliydi patron. Servisimizi, çayımızı, içme suyumuzu, mesai yemeklerimizi karşılamasını istiyorduk, taleplerimizin karşılanması için sendikaya üye olduk. Sendika çalışmasını duyan patron rahatsız oldu hemen. Amirlerini, ustabaşlarını topladı. "Böyle bir şey varmış kim bunlar bana

bulun o köstebekleri karşıma getirin" demiş. Bir hafta sonra biz öncü işçileri ücretsiz izne çıkardı.

## 'İNİNİZE GİRECEĞİM' DE NE DEMEK!

İşveren içerideki işçi arkadaşlara da psikolojik baskı uyguluyor. Yetmezmiş gibi bizlerle kim yakın ilişkideyse tek tek takip ediyor. Fabrika dışında görüştüğümüz arkadaşları odalarına çağırıp neden bizlerle görüştüğünü, bizlerle görüşülmeyeceğini, bizlerin sendikal çalışma yaptığımız için işten çıkarıldığımızı söyleyip onların da bu işin neresinde olduklarını soruyormuş. "Zaten ben asgari ücretten aşağı çalıştırıyorum daha ne istiyorsunuz? Hakkınız olanı veriyorum" demiş ve sendikaya üye olmanın 5 yıl sicillerine işleyeceğini, hiçbir yerde iş bulamayacaklarını söyleyip baskı uyguluyor.

Üç sayfalık resmi bir evrak hazırlanıp "özel nitelikli kişisel verilerimizi" (dernek/vakıf üyeliği vs.) verdiğimiz kabul et-

tiğimizi beyan ettiğimiz imzalarımızı alelacele almak istediler. "Herkes imza atacak" deyip, atmayanlara da "gereğinin yapılacağı" söylenmiş. "Herkesin inine gireceğim" diyen usta, çalışanlara mobbing uyguluyormuş. Kimi arkadaşlar işsiz kalmak korkusundan geri adım atmış. Atmayan arkadaşlara da sözlü tacizde bulunuyorlarmış.

Patron artık çayları kendisinin alacağını, çay parasının kimsede toplanmaması gerektiğini söylemiş.

Biliyoruz ki bizler pandemiden dolayı işten çıkarılmadık, artık netiz. Bizlerden rahatsızlık duyan işveren iş hakkımızı feshedecek. Ama şunu unutmayalım ki hakkımız olanı istemediğimiz sürece bize vermeyecekler. Bizler yan yana gelirsek hakkımız olanı alırız. Gücümüzün farkındayız. Direne direne kazanacağız.

*Cam işçisi bir kadın  
Pendik-İSTANBUL*

Fotoğraf: Balık Uzmanı adlı YouTube kanalında yayımlanan Dardanel Çanakale Fabrika adlı videodan alınmıştır



## Dardanel Ton'da kadın işçilerin posasını çıkardılar

**BEN** Dudullu Organize Sanayi Bölgesinde bulunan Dardanel Ton fabrikasında çalışan bir kadın işçiyim. Son bir yıldır salgın hastalığa ve bu hastalığın yayılımına karşı hiçbir şey olmamış gibi bizi aralıksız çalıştırmaları içten içe öfkemizi artırıyor. Hem işsizlik tehdidinin bize karşı kullanılması hem de Kod 29'la bizlere gözdağı verilmesi onurumuza ve gururumuza dokunuyor. Fabrikaya yoğun işçi alımları oldu. Hatta bize yoğun çalışmayı önlemek için "üçüncü bir vardiya daha kuracağız" dediler. Gerçekten de 3 vardiya sistemine geçtik. Ama ne zorunlu ne de fazla mesai uygulaması sona erdi. Tersine neredeyse haftanın 6 günü 10 ile 14 saat arasında çalıştırarak adeta posamızı çıkardılar. Ve bize yaptıkları fazla mesainin ücretini ödemediler.

Çoğumuz evliyiz, küçük çocukları olan arkadaşlarımız var. Hatta ağır hastası olan, eşi engelli veya yatalak olan arkadaşlarımız var. Mecburen bu ağır koşullarda çalışmak zorunda bırakılıyor. 3 vardiya sistemi uyku düzenimizin bozulmasından metabolizmamızın bozulmasına kadar pek çok sağlık sorununa yol açıyor. Sinir sistemimizi çöküyor ve sonunda entidepresan kullanımıyla sonuçlanan psikolojik sorunlar yaşıyoruz. Bir işçinin normal olarak haftada 45 saat çalışması gerekiyor. Cumartesiye pazara bağlayan gece vardiyasında 14 saat aralıksız çalışmak durumunda bırakılıyor. Düşüp bayılan arkadaşlarımız oluyor. Kovid pozitif olana arkadaşlarımız işinden olmamak için çalışmak durumunda kalıyor. Hasta arkadaşlarımıza 2-3 günlük izin ancak veriliyor. Bu

nasıl bir insafsızlıktır? Ve tüm bunların karşılığı 200-300 lira bir ücret oluyor. Düpedüz ağır sömürü altındayız, ağır çalışma koşullarına tabiyiz. Fabrikada çok az işçi arkadaşımız hariç hepimiz asgari ücretle çalışıyoruz.

## KOD 29'A, İŞSİZLİK TEHDİDİNE KARŞI TEK YOL MÜCADELE

Evdeki sorumluluklarımız var. Çocuklarımızla ilgilenmek, ev işlerini yapmak zorunluluğuyla yorgunluktan yığılıp kalıyoruz. Fazla mesai ücretlerinin eksiksiz ödenmesini istediğimizde, "Mesaiye kalmayacağız" dediğimizde bize kapı gösteriliyor. Sesimizin çıkmasını istemiyorlar. Ancak bu nereye kadar sürecek ki? Biz kadın işçiler bu uygulamalara, hak gasplarına, ücretlerimizin hiç edilme-

sine ne kadar sessiz kalacağız! Kod 29 tehdidi, kapıyı gösterme de bir işe yaramayacak. Ağır çalışma koşullarına, mesailerimizin ödenmemesine ve yoğun sömürüye karşı tek yol birleşmemizden geçiyor. Başka bir yol yok. A 101'de, Migros'ta, Metro Markette, büyük alışveriş merkezlerindeki işçi arkadaşlarımızın yaşadıkları bizimle neredeyse aynı. "Buralarda direniş olmaz, sendika olmaz" derken bugün işçiler kapı önüne konya da direnişler de oldu. Verilmeyen mesailerimize, düşük ücrete, Kod 29'a, işsizlik tehdidine karşı direnmemiz gerekiyor. Açlıkla, yoksullukla bizi terbiye edenler mutlaka kaybedecektir. Kazanan biz işçiler olacağız.

*Dardanel Ton işçisi  
Dudullu/İSTANBUL*



İllüstrasyon: Freepik

# Vergisini ödemediğimiz ne kaldı?

**Filiz GÜR**

**Ç**ocuklarla aynı şeyleri yiyip içtiğimiz halde nasıl olup da giderimiz artıp gelirimiz sabit kalıyor konusu beni havuz problemleri kadar meşgul ederken büyük sınıflarda Merkantilizm konusuyla küçük sınıflarda tarihte vergiler konusu üst üste geldi. Sözel zekâmızı zorlayarak fiskalizmden girdik, adet-i ağnamdan çıktık. En son “bunlar yazılıda çıkmaz inşallah” diyordu çocuklar. Kıyamam. Devlet-i Aliyye yazılıda sormuyor, yapıştırıveriyor yavrularım.

Ünite değerlendirme sorularını çözerken “bekârlık vergisi” ile ilgili bir soruyla karşılaştık. Yani ben daha önce karşılaşmıştım da gençlere anlatmadığım vergi çeşitlerinden biriydi. Tarihsel geleneğimizde olan bi nevi evliliğe “teşvik” diyelim. Osmanlı, mücerred vergisi olarak tahsil etmiş vakt-i zamanında. Haaa evlenince kurtuluyor musun bu vergiden, yoo evlenince verginin adı değişiyor, bennak oluyor; iklim değişip kış oluyor icabında.

Ders konusunu gündeme bağlamak da kolay oldu çünkü “Acaba şimdi neyi vergilendirsek?” diye düşünen maliye-

nin ara ara çekmecesinden çıkardığı önerilerden biridir, geçenlerde yine çıkarmışlardı. Bu vergiyi tahsil etmeye kalkarlarsa işsiz güçsüz bekârların yalnız başına sürünmekle, başka biriyle birlikte sürünmek arasında seçim yapması gerekecek.

Hiciv şairlerimizden Eşref, ona buna vergi koyan devleti eleştirirken okumaya doyamadığım o sansürsüz diliyle şöyle yazmış:

*“Eskazâ bir lokma et yersem, hâyâlen, vergici,*

*Rüzgâr altından geçerken zartımı koklar benim.”*

Bir ara hayat kadınlarının yaptığı işler vergilendirilmek istenince yazdıkları da acaba Eşref benim ruh eşim miydi diye düşündürmedi değil:

*“Vergi miktarını ol mertbe artırmalı ki Sahibi servet olanlar da züğürt kalmalıdır.*

*Yalnız fâhişeler vergisi haksızlık olur, Evlilerden de yattıkça rüsüm almalıdır.”*

Evet, belki bazı okurlar için çok da abes olmayabilir bu vergiler. Çünkü bekârlık vergisi sadece kasa doldurmak için değil azalan nüfusu arttırmaya bir çözüm olarak da gündeme getirilmiş. Birinci Dünya Savaşı’ndan ve Kurtuluş Savaşı’ndan sonra yeni kurulan cumhu-

riyetin bazı vekilleri ısrar kıyamet bu bekârlık vergisini meclise getirmişler. Yozgat vekili Süleyman Sırrı Bey, değişik tarihlerde dört defa bu vergi teklifini meclise sunmuş. Süleyman Sırrı Bey’in bu teklifi bunca ısrarla tekraren sunmasının ardında “madem ben yandım, herkes yansın” ay pardon “her canlı bir gün evliliği tatsın” motivasyonu var mıdır bilmiyorum.

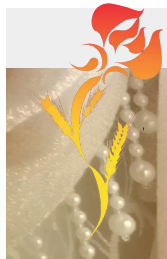
Tarihte kadınlardan da akıllara zarar vergiler alınmış. Akıllara zarar diyorum çünkü evlendiği için kadının ödediği bir vergi bu: Gerdek Vergisi. İnsanın “sanki çok meraklıydık” diyesi geliyor, öhöm. Şimdi buradaki seçkin okur, belki benim işkembe-yi kübradan salladığımı filan düşünür diyerekten ilgili vergiyle ilgili şuraya bir makale alıntısı koyuyorum:

*“Gerdek resmi Kanunnâmelerde, “resm-i arûsi (gelin resmi),,, “arûsane,,, “âdet-i arûsî,, adlariyle geçen bu resmin mahiyeti, bir kız veya dul kadın evlenirken kadıya verilen nikâh resminden başka timar sahibine veya sancak beyine verilen resimdir; kızları evlendiği zaman, timar sahibinden de alınır; Bir yerli reayanın kız oğlan kızı evlense gerdek resmini, kızın babasının, tumarında oturduğu sipahi alır. Dul (seyyibe, bive, emel) kadın evlense, arus (gerdek) resmini, kendisinin evlendiği sırada bulunduğu yerin sahibi,*

*sipahisi alır, fakat yörük ve yüzdecinin kızı evlense, gerdek resimlerini, bunlar lâmekân olduklarından, yani daima bir yerde durmadıklarından, kız olsun dul olsun, kadının veya kızın babasının kayıtlı bulunduğu timarın veya yerin sahibi alır.”\**

Sıkıcı geldi, okumadınız değil mi? Peki bu parayı devlete vermek istemeyen uyanık reaya bir çözüm bulmamış mıdır? Çok komiksiniz. Vergi kaçırma genetik aktarımsal bir özellik, hücrenin yapısını incelersek hücre zarı ile hücre çekirdeği arasında bir yerde. Misal “keçileri kaçırmak” ifadesi bile aslında vergi kaçırma. Devlet, hayvanlardan aldığı ağnam vergisini ilkbaharda topluyormuş, yani yeni doğan kuzu ve oğlakları da sayıyor. Ahali de vergi memurunun geleceğini duyunca “keçileri kaçırmış.” Şu halde bekârlık vergisi vermek istemeyen bi Ademi bi Havva ile tanıştıyorsunuz, Havva da diyor ki “gel beraber bir berber dükkanı açalım.” Yok, öyle değil, “sen bekârlık vergini bana ver de ben o parayla evlenme vergimizi ödeyeyim” diyor. Hayır, sadece benim aklıma gelmiş olamaz bi kere.

\*Osmanlı İmparatorluğu’nda Reaya-dan Alınan Vergi ve Resimler, Dr. NEŞ’ET ÇAĞATA



# Başkaldıran kadınlara: Bir sevda iki yürek, Behice Dinçer...



Fotoğraf: Behice Dinçer kişisel arşivi

**Lavin CANAN**  
**Zeliha TAŞDEMİR**  
**Van**

“Bilir misin; ayakta donan parmak acısını,  
Ya tarlada batan dikenli yere oraktan yana duyulan acıyı?”

Boynunda su ceremesi karnında bebe-  
nin teprenişiyile acı çeken kadınlarımızı?”

**B**ehice Dinçer ilk kitabı Bir Sevda İki Yürek'e bu dizelerle başlıyor. Kitap içeriğinde genellikle kadınlık hallerini barındıran kırk sekiz şiirden oluşuyor. Ancak kitap-taki şiirlerin arasında gezinirken yalnızca kadınlara ve kadınlık hallerine rastlamıyorsunuz; aşka, barışa, Yaşar Kemal'e de rastlıyorsunuz.

## AH O YIRTIILIP ATILAN SAYFALAR!

Behice Dinçer 1966 yılında Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde dünyaya

*Yazmak zordu Behice için, ancak o engelleri aşip yazmaya karar verdi: ‘Önce yazdıklarımı yırtıp atardım. 35 yıl sakladığım şeylerin bugün acısını çıkarıyorum ve kadınlar yazabiliyor demek istiyorum.’*

gelen, şu an hayatını Van'da sürdüren bir şair. Dinçer, şairlik kimliği dışında emekli memurluk, annelik, köşe yazarlığı gibi kimliklere de sahip. Edebiyat dünyasına dahil olmak Dinçer için plansız bir şekilde gerçekleşiyor. Yazdıklarını son yıllarda topladığını söyleyen Dinçer “Önceki yıllarda yazdıklarımı yırtıp atardım. Yazdıklarımla alay edileceği, bir şeyler yazmanın kadının haddine olmadığı gibi kaygılar barındırıyordum. Önceden yazdıklarımı yırtıp atmasaydım iyi bir romancı olabilirdim” diyor. Dinçer'in önceki yıllarda kafasını meşgul eden bu soruların Türkiye genelindeki kadınlara mı yoksa bu coğrafyanın kadınlara mı özgü olduğunu sorduğumuzda cevabı “İkisi de”

oluyor. “Genelde kadınlar başkaldırışı yazıyor. Bunu sadece fikrinsel bir özgürlük arayışı olarak değil yaşamsal özgürlük arayışı olarak düşünün. Bu tarifimde kadınların eşine, topluma hatta çocuğuna bile bir başkaldırışı söz konusu.”

Dinçer yazarlık serüveninin başlangıç tarihini 2016 yılı olarak not düşüyor. 2016'dan sonra sosyal medya aracılığıyla yazdıklarını insanlarla paylaşmaya başlıyor ve yazdıklarını okuyan insanların ona olumlu geri dönüşler yapması sayesinde yazdıklarına her gün yenisini ekliyor ve ekledikçe kendine yeni alanlar açmaya başlıyor. “Toprağın Suçu Ne?” isimli yazısıyla Van yerelindeki bir haber sitesine başvuruyor ve

bu yazısıyla Dinçer köşe yazarı olarak da karşımıza çıkmaya başlıyor.

Yazdıkları konusunda ilham aldığı bir edebiyatçının olup olmadığını sorduğumuz Dinçer “Yazdıklarım ruhuma ait ama Mehmed Uzun'un kitaplarını okumayı seviyorum. Ayrıca Yaşar Kemal'e hayranımdır. İnce Memed benim için çok önemli bir eser. Benim yazdıklarım noktasında esin kaynağım gözlemlerim” diyor.

Edebiyat alanında bundan sonrası için planlarının neler olduğunu sordumuz Dinçer en büyük hayalinin roman yazarı olmak olduğunu dile getiriyor. İkinci şiir kitabını basmaya hazırlandığını söyleyen Dinçer ardından bir deneme kitabı da kaleme alacağını söylüyor. “Yazdıklarımdaya ağırlıklı olarak kadını anlatsam da bunu yaşamdan bağımsız yapmamaya çalışıyorum. Yazdıklarımın içinde doğa da gündelik bir olay da var. Örneğin ters lale ve Hak-kari'nin örf ve adetlerini severek yazıyorum” diyerek sözlerini bitiriyor.



## BİRAZ GÜNEŞİ GÖRMEK...

Kitabın adının neden Bir Sevda İki Yürek olduğunu soruyoruz ve “Bir sevda coğrafyaya olan sevdayı tanımlıyor iki yürek ise benim ve okuyucumun yüreğinin bir noktada buluşmasını tarif ediyor.” cevabını alıyoruz. Kitabın kapağını açtığımızda karşımıza kitabın “Eril egemen zihniyete başkaldıran tüm kadınlara” ithaf edildiğini ve kitaptaki şiirlerde genellikle kadınlar ve kadınlık hallerinin anlatıldığı şiirlerin ön planda olduğunu görüyoruz.

Bunu neyin tetiklediğini sorduğumuzda “Bir kitapla şair ya da yazar olunmuyor. Ben şu an emeklilik sürecindeyim ve emekliyorsam ayağa kalkmak zorundayım. Otuz beş yıl sakladığım şeylerin bugün acısını çıkarıyorum ve kadınlar yazabiliyor demek istiyorum. Coğrafyamızda kadına karşı o kadar zalimce kurallar var ki biraz güneşi gördüğün an özgürlüğün tadını çıkarmaya çalışıyorsun ve benim şu an yapmaya çalıştığım bu diyebilirim. Özellikle kadınları yazmamın sebebi benden sonra

yazacak kadınlara ya da kız çocuklarına örnek olmak istemem. Çünkü ben yazma sürecim sırasında çevremden çok fazla tepki aldım. Ancak kitabım çıktıktan sonra insanlar beni ciddiye almaya başladı. Öncesinde yazdıklarımdaya değil cinsiyetime yönelik yorumlar alıyordum. Bunda yaşadığım coğrafyada erkeklerin kadınları yazar olarak kabul edememesi etkili. Erkekler kadının uyanışını kabul edemiyorlar” diyor.

Hazırlayan: Sarya TUNÇ

# SINIRLARIN ÖTESİNDE: Eşitsizlik her yerde

*Eşit ücret hakkı için açılan davalar, bir gecede kapanan fabrikalar, darbeye artan şiddet... İngiltere'den Tayland'a, Myanmar'dan Doğu Avrupa'ya eşitsizlik sınır tanımıyor.*

## İNGİLTERE: Eşit ücret talebiyle açılan toplu davada kazanım

**SÜPERMARKET** devi Asda'da çoğunluğu kadın olan market işçileri, süpermarketin deposunda çalışan erkek işçilerden çok daha az ücret aldıkları gerekçesiyle eşit ücret talebiyle mahkemeye başvurmuştu. 2016 yılında mahkemede onaylanan dava şimdi de yüksek mahkemeden zaferle ayrıldı. Mahkeme bu iki ayrı iş grubunun ücret eşitsizliği açısından kıyaslanabilir olduğuna karar verdi.

Karar önemli olsa da 44 bin işçinin eşit ücret ala-

cağı anlamına da gelmiyor maalesef -henüz diyelim-. Ama bu yolda önemli bir adım atılmış oldu.

Avukat Anne Pritam, "Bu karar Asda'nın çok ötesine şok dalgaları yaratacaktır, bunun önemini küçümsememek gerek" dedi. "Bu, perakende sektörünün geri kalanı için bir dönüm noktası. Nihayetinde, tüm perakendecilerin bu dava sonunda çalışanlarına 8 milyar sterlinlik tazminat ödemesiyle karşı karşıya kalabilecekleri tahmin ediliyor" diye ekledi.



Fotoğraf: Freepik

## TAYLAND:

## Patron her yerde patron

**PANDEMI** bahanesiyle işten atmalar, ücret kesintileri, fabrika kapatmalar birçok ülkede olduğu gibi Tayland'da da devam ediyor. Tayland'da dünyaca ünlü iç çamaşırı markası Victoria Secret'a üretim yapan bir firma, 1388 işçisine haber bile vermeden bir gecede fabrikayı kapatarak işçileri kaderlerine terk etti.

6 Mart'ta şirket dört günlük bir tatil ilan etti. İşçiler 10 Mart'ta gece vardiyasına geldiklerinde fabrikayı kilitli buldular ve kapıda kalıcı olarak kapandığını belirten bir uyarıyla karşılaştılar. Tayland iş yasasına göre işverenlerin yasal olarak bir ay önceden bildirimde bulunmaları ve işçilere ücret, kıdem tazminatı, ödenmemiş ikramiyeler ve kullanılmayan yıllık izin dahil olmak üzere ödemelerini yapmaları gerekmesine rağmen fabrika yöneticileri yasaları da hiçe sayarak yoluna devam etti.

Ocak ayında sendika temsilcileri fabrika yöneticileriyle Zoom aracılığıyla bir araya gelmişti. Patronlar önce yeterli sipariş almadıklarını öne sürmüş sonra da 3 Mart'taki toplu sözleşmede yapılacak değişikliğe göre devam edebileceklerini ancak işçilerin ücretlerinde ve haklarında kesinti yapmaları gerektiğini söylemişti. İşçilerin yüzde 88'inin yapılan oylamada talebi kabul etmemesi sonucu patronlar adeta bir gecede fabrikayı kapatıp kayıplara karıştı.



Fotoğraf: IndustriALL

## MYANMAR:

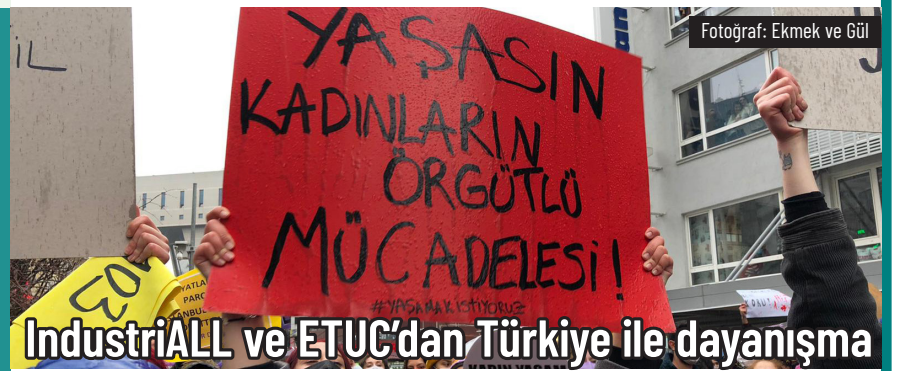
## Haklar ateş altında

MYANMAR genelinde ordu, kadınların haklarını, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme'yi ihlal etmeye devam ediyor. Darbeden bu yana, Myanmar ordusu ve güvenlik güçleri protestoculara ateşli silahlarla saldırdı ve en az 21 kadını, en son yedi yaşında bir kız çocuğunu öldürdü. Cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet iddialarıyla birlikte cuntanın keyfi gözetimine alınması ve sivillerin tutuklanması artmaya devam etti. Uluslararası hak örgütleri, "Bu ordunun cinsel şiddeti bir savaş silahı olarak kullanma sicili göz önüne alındığında, ülkenin kadınların statüsünü iyileştirmedeki ilerlemesinin artık her zamankinden daha fazla risk altında olmasından korkuyoruz" dedi.

Darbe aynı zamanda sendikal haklara da saldırıyor. Darbeden beri sendikalar aracılığıyla ufaklı büyüklü çeşitli grevler, kitlesel eylemler örgütleniyor. En çok kadınların güvencesiz çalıştığı tekstil sektöründe de çeşitli hakların kazanılmasında etkili olan sendikaların liderleri için tutuklama emirleri çıkarıldı. Myanmar Konfeksiyon İşçileri Federasyonu pek çok hazır giyim işçisinin artık tehdit edildiğini ve işlerinden ve hayatlarından korktuklarını belirtti.



Fotoğraf: Unsplash



Fotoğraf: Ekmek ve Gül

## IndustriALL ve ETUC'dan Türkiye ile dayanışma

**AVRUPA** Sanayi İşçileri Sendikası IndustriALL Avrupa, Türkiye hükümetini Sözleşmeden çekilme kararını geri çekmeye davet ederken, hakları için şiddete karşı mücadele eden tüm Türkiyeli kadınlarla dayanışma içinde olduğunu da bildirdi.

Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Litvanya, Letonya, Slovakya ve İngiltere gibi İstanbul Sözleşmesi'ni imzalamamış Avrupa ülkelerini de acilen sözleşmeyi imzalamaya ve artan ev içi, cinsiyete dayalı şiddete karşı kadınları ve kız çocuklarını koruyacak gerekli önlemleri ivedilikle hayata geçirmeye davet eden IndustriALL Avrupa, Türkiye'nin kararının bu hayati insan hakları çerçevesinden geri çekilme kılıfı olarak kullanılmaması gerektiğine de dikkat çekti.

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu ETUC ise Cumhurbaşkanı kararıyla Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden geri çekilmesini kınayarak, bunun Türkiye ve tüm dünyadaki kadın ve kız çocukları için yıkıcı bir işaret olduğunu vurguladı. ETUC da IndustriALL Avrupa gibi, sözleşmeyi imzalamayan Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Litvanya, Letonya, Slovakya ve İngiltere'yi derhal sözleşmeyi kabul etmeye ve kadınları ve kız çocuklarını ev içi ve cinsiyet temelli şiddete karşı korumaya yönelik gerekli önlemleri almaya çağırırken, Polonya ve diğerlerini sözleşmeden çekilme eğilimlerinden vazgeçmeye davet etti. Türkiyedeki kadın sendikacılarla dayanışma içerisinde olduğunu ve onların yanında bulunduğunu da bildirdi.



## KANTİN İŞLETMECİSİ ARDA: Bir tek kuruş destek görmedik ha bire vergi ödedik!

**Yasemin ÖZTÜRK**  
**Eren AKTAŞ**  
**Sincan-Ankara**

**I**ki çocuk annesi Arda, Sincan'da bir okulda kantin işletmecisi. Okulların açılmasıyla birlikte bir yıl aradan sonra işine dönen Arda, pandemi döneminde açıklanan destek paketlerinde kantincilerin adının dahi geçmemesine öfkeli. "Pandemi sürecinde işsiz kaldım, çocuklarla eve kapandık. İşsiz kaldığım için çok zorlandım. Benim için yorucu, yoğun bir süreç oldu" diyor Arda, devletten ne kira desteği alabilmiş ne KÇÖ'den yararlanabilmiş. "Sadece bize pandeminin başında 25 bin liralık bir kredi kullandırdılar. Ödemeleri geldi, onu da ödeyemedik" diyor.

### EV KİRASI MI, FATURALAR MI, ÇOCUKLAR MI?

Devletten destek görmediği gibi bir de vergi ödemeye de devam etti-

ğine anlatan Arda, Bağ-Kur primlerini de artık ödeyemez hale geldiğini anlatıyor. Pandemi sürecinde eşinin tek maaşıyla dört kişinin geçimini sürdürmekte zorlandıklarını ifade ediyor. "Hayat çok pahalı artık. Markete girip en acil ihtiyaçları alsak bile yüzlerce lira harcamak zorunda kalıyoruz. Üç bin lira maaşla gıda alışverişini yaptıktan sonra geri kalan parayla, ev kirası mı ödenecek, elektrik, su faturası mı ödenecek, çocukların ihtiyaçları mı alınacak?"

Arda, eve kapanmanın maddi sıkıntıların yanında sosyal ve psikolojik açıdan çok yıpratıcı bir süreç olduğunu da vurguluyor; "Ev kadınlığı bana göre bir şey değil. Ev içinde iş yüküm katbekat arttı.

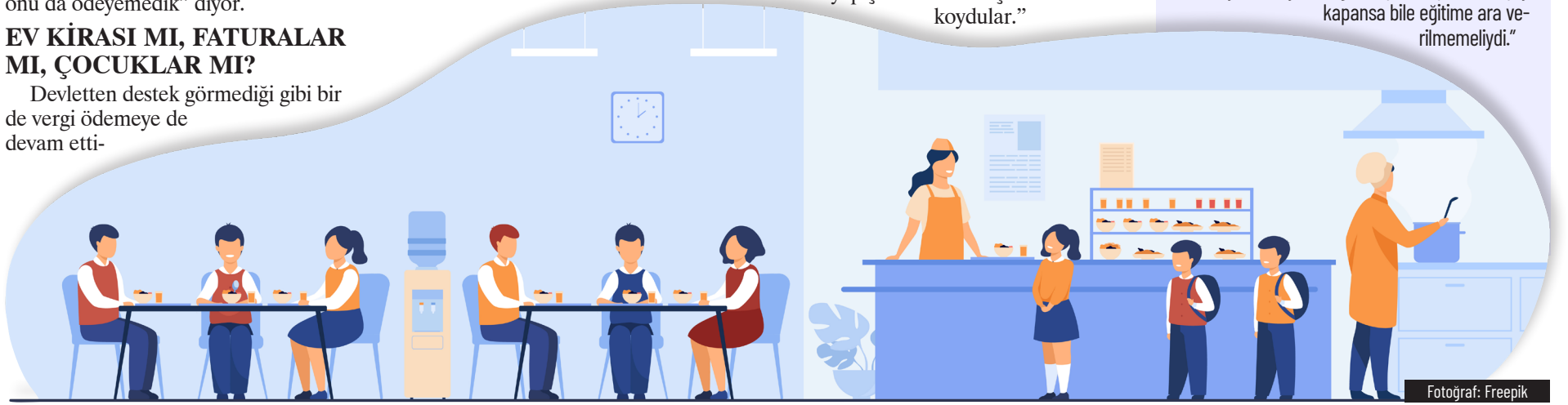
Sürekli ev temizliği, yemek hazırlığı, yedirme, içirme, çocukları yatırma günler bu şekilde geçti. Zaten pandemi sebebiyle evlere kapandık sosyallik de sıfırlandı."

### 'OKULLARI ÖNLEM ALMADAN AÇTILAR'

Okulların yeterli önlem alınmadan açıldığını ifade eden Arda şöyle konuştu: "Şu anda okullar açıldı. Kendi çalıştığım okul için konuşacak olursam, bence okulları yeteri kadar önlem almadan açtılar. Göstermelik bazı şeyler yapıldı ama okullar hâlâ kirli ve bakımsız. Okulun düzeni eskisi gibi. Pandemiye yönelik bir şey yapıldığını düşünmüyorum. Okul içlerine sadece sosyal mesafe stickerları yapıştırdılar. Birkaç dezenfektan koydular."

## 'PANDEMİ EĞİTİMDE EŞİTSİZLİĞİ DAHA GÖRÜNÜR KILDI'

Okullar açıkken, çocuklarının ders çalışma konusunda daha disiplinli olduklarını anlatan Arda, "Okul çağında iki kızım var. Bu dönemde online ders görmek zorunda kaldılar. Düzenleri bozuldu. Okuldan, eğitimden soğudular. Evde ebeveyn eğitim disiplinini, öğretmen gibi sağlayamıyor, çocuklar evde daha gevşekler. Kitap okuma alışkanlıkları da köreldi" diye anlattı. Arda, çevresinde tableti, bilgisayarı, interneti olmayan öğrenciler olduğuna dikkat çekerek her koşula uygun tedbirler alınarak okulların açılması gerektiğini söyledi ve devam etti: "Pandemi süreci eğitimdeki eşitsizliği daha artırdı, görünür hale getirdi. Eğitimde özel ve devlet okulları arasında eşitsizlik vardı. Pandemiyle birlikte bu eşitsizlik de iyice arttı. Bu bir yıl eğitim anlamında ciddi bir kayıp oldu çocuklar için. Aşılama programında da öğretmenlerin de ilk aşılacak kişiler grubunda olması gerekiyordu. Öğretmenler okullar açılmadan mutlaka aşılmalıydı. Her koşulda gerekli tedbirler alınarak, okulların tam manasıyla açılmasını savunuyorum. İyi bir eğitim için bu şart. Her şey kapansa bile eğitime ara verilmemeliydi."



Fotoğraf: Freepik

## Birlik olup, haklarımızı sonuna kadar savunmalıyız!

**Nihal APAYDIN**  
**Dicle Ekmek ve Gül Grubu**  
**Diyarbakır**

**BİZ** Dicle Ekmek ve Gül okurları olarak bu ay ikinci kitabımız olan "Sıfır Noktasındaki Kadın" kitabını tartıştık. Kitabın yazarı Mısırlı feminist Nawal El Saadawi, geçtiğimiz günlerde hayatını kaybetti. Yaşamı boyunca yazdıklarıyla kadın haklarını savunan Nawal El Saadawi, "Sıfır Noktasındaki Kadın" adlı eserinde de, Firdevs üzerinden erkek egemen toplumun, rejimin kadınlar için yarattığı insani dışı ortamı ve zorlukları anlatıyor. Kanatır Cezaevine, kadın mahkûmların yaşadıkları psikolojik sorunlar üzerine bir araştırma için giden yazara işlediği cinayetten dolayı idam cezası alan Firdevs adlı bir kadın mahkûmdan söz edilir. Yazar, Firdevs'le görüşmek ister. Bu görüşme talebini reddeden Firdevs idamına saatler kala yazarla görüşmeyi kabul eder. Yazar, bir fahişe olarak görülen Firdevs'i dinledikçe sistemin Firdevs'e ve tüm kadınlara

yaşattığı hayatın zorluklarını, erkek egemen zihniyetin kadınlara bakışını, kadınların topluma tutunmak için verdikleri mücadeleyi, ödemek zorunda olduğu ağır bedelleri erkeklerin kadın yaşamını nasıl zor hale getirdiğini, kadınları cinsel sömürüye maruz bırakmalarını kaleme alarak en güzel şekilde önümüze seriyor.

Firdevs üzerinden yazılan bu kitap her kadın için yazılmış bir kitap gibi, Firdevs'in adının yerine herhangi bir kadının da adı konulabilir.

### TEDİRGİNİZ, ALINAN KARARA ÖFKELİYİZ!

Bu kitapta da örneği mevcut olan kadına yönelik şiddeti ve şiddete karşı bir dayanak olan İstanbul Sözleşmesinden çekilme kararına dair konuştuk okur grubumuzdaki kadınlarla.

Ve sözümüz şu; Biz Dicle Ekmek ve Gül olarak, kadınlar olarak bu toplumda varız söz sahibiyiz. İstanbul Sözleşmesinden vazgeçmiyoruz. Her gün ülkede onlarca kadın şiddete maruz kalıp, öldürülürken alınan kararın yanlış olduğunu savunuyoruz. Bilinenin aksine Sözleşme'nin ailenin toplumsal ya-

pısını bozmadığını din, dil, ırk, renk, görüş, köken, cinsel yönelim, engellilik durumu, medeni hali, göçmen veya mülteci olması herhangi bir statüsü nedeniyle ayrımcılık yapmaksızın mağduru koruduğunu biliyoruz.

TBMM onayı ile yürürlüğe giren İstanbul Sözleşmesi aynı usul ile Sözleşme'den çıkabilirken çekilme kararı gece yarısı Tek Adam imzasıyla bir bildirgeyle açıklanıyor. Her kadın gibi Dicle Ekmek ve Gül olarak biz de tedirginiz, alınan karara öfkeliyiz, haklarımız var!

Bunları savunmak için sesimizi daha gür çıkarmak için, kız çocuklarına, kadınlara ve LGBT'lere yönelik her türlü şiddeti, ayrımcılığı en aza indirmek İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanmasına, hakkımızın bize verilmesine ihtiyacımız var. İstanbul Sözleşmesi'nin resmi olarak çekilmesi Türkiye'nin üyeliğinin sonlanması için 3 ay gibi bir süre zarfı bulunuyor bu süre içinde her kesimden kadınlar olarak birlik olup son noktaya kadar kazanılmış olan hakkımızı savunmamız gerekir.





# Gözaltındaki koyu halkalar artıyorsa... AYNALARLA KÜSMİYİN, DİNLENİN!

**A**ynaya bakınca yorgun, göz altları morarmış bir yüz görüyorsanız ve mor halkalar her gün daha da yayılıyor ve koyulaşıyorsa dikkat! Bu sadece estetik bir sorun olmayabilir. Alerjiler, vücudun susuz kalması da göz altlarındaki koyu halkaların nedenleri arasında.

Göz altındaki koyu görünüm yaş aldıkça artar, bu çok doğal bir durum. Çünkü yaşlandıkça cilt esnekliğini kaybeder, cilt altı yağ dokusu ve cilde esnekliğini sağlayan kolajen miktarında azalma yaşanır. Bu da cilt altındaki koyu renkli damarların daha belirgin hale gelmesine neden olur. Ancak genç yaşlarda da koyu renkler çok belirginleşmişse, nedenlerini daha iyi irdelemek gerekebilir.

## GÖZ ALTI MORLUKLARININ NEDENLERİ NELER?

✓ Uyku sorunları en temel neden. Normalden az ya da çok uyumak, cilt altındaki koyu dokuların ve kan damarlarının ortaya çıkmasına neden olabilir, ayrıca göz altlarında sıvı birikmesi nedeniyle şişkinlik de oluşturur.

✓ Son dönemde pandemi nedeniyle de sürekli evde kalıp, elimizde telefon, karşımızda bilgisayar ya da televizyonun açık olması göz sorunlarını da arttırdı. Sürekli ekran maruziyeti göz çevresi kan damarlarının genişlemesine ve gözlerin kurummasına yol açtığı için göz etrafındaki koyu görünüm de artar.

✓ Bahar aylarında da göz altı şişkinliklerinin ve morluklarının arttığını görüyoruz. Bunun da en temel nedeni alerjik reaksiyonlar. Alerjik reaksiyon geliştiğinde vücutta zararlı madde olarak algılanan yapılara cevap olarak vücudumuz histamin salınımını artırır. Histamin salınımı gözlerde kaşıntı, kızarıklık, şişlik gibi rahatsız edici şikâyetlere neden olur. Ayrıca kan damarlarında genişlemeye de dolayısıyla ciltte belirginleşmelerine yol açar. Alerjiye bağlı olarak göz çevresini kaşıma hissi de arttığı için, sürekli olarak ovalamak morlukların ve halkaların daha kötü hale gelmesine neden olabilir. Hatta aşırı baskı uygulandığı durumlarda göz altındaki ince damarlarda çatlamalar da meydana geleceği için, kalıcı renk değişimleri söz konusu olur.

✓ Bir diğer neden de vücudun ihtiyacı olan sıvı dengesinin bozulmasıdır. Yeterli miktarda su içmediğinizde, göz altındaki ciltte donuk ve gözlerde çökük bir görünüm ortaya çıkar.

✓ Güneşe aşırı maruz kaldığınız durumlarda da cilde renk sağlayan melanin pigmenti fazla miktarda üretilir, bu da cildin kararmasına, göz çevresinin koyulaşmasına neden olur.

✓ Bazı durumlarda ise ne yaparsanız yapın o koyuluklardan kaçamayabilirsiniz. Genetik faktörler de göz altı koyuluklarında etkilidir çünkü. Buna periorbital hiperpigmentasyon denir. Eğer genetik olarak yatkınsanız, koyu göz altları çocuklukta itibaren vardır. Yaşlandıkça daha da artabilir.



## GÖZ ALTI MORLUKLARINA NE İYİ GELİR?

✓ Soğuk kompres, şişkinliği azaltmaya ve genişlemiş kan damarlarını daraltmaya yardımcı olur. Temiz bir havluya birkaç buz küpü sarıp göz üstüne koyabilirsiniz. Aynı şekilde, soğuk suyla ıslatılan temiz bir bezi de uygulayabilirsiniz.

✓ Yeterli uyku koyu halkaların görünümünü azaltmaya yardımcı olur. Günde en az yedi ila sekiz saat uyumak bedeniniz için oldukça önemli.

✓ Yatış şeklinizin de etkili olduğunu unutmayın. Başın birkaç yastıkla yükseltilmesi, uyku sırasında göz altlarında sıvı toplanmasını ve buna bağlı gelişen şişkinliği önlediği için koyu renkleri de azaltır.

✓ Bol sıvı da oldukça önemli. Günde en az 3 litre su için.

Görsel: Freepik

## BÜYÜKANNELERİN VAR BİR BİLDİĞİ!

**BÜYÜKANNELERİN** çayla, salatalıklı, gülsuyuyla, sütle yaptığı güzellik uygulamalarının da etkisi büyük.

✓ Çay, içeriğinde bulunan antioksidanlar ve kafein nedeniyle kan dolaşımını uyardığı için, kan damarlarını daraltmaya ve cilt altında sıvı tutulumunu azaltmaya yardımcı olur. Poşet çaylar bu

açıdan imdadınıza yetişir. İki siyah veya yeşil çay poşetini sıcak suda beş dakika demleyip, daha sonra poşet çayları buzdolabında 15-20 dakika soğuttuktan sonra, kapalı gözlerinizin üzerinde 10-15 dakika bekletin. Sonra yüzünüzü yıkamayı unutmayın.

✓ İki dilim salatalığı 5 dakika boyunca limon suyunda bekletip, gözlerin limon suyuna temas etmemesine dikkat ederek gözünüzün üstünde bekletmeniz de hem gözlerinizi rahatlatır hem de göz altı koyuluklarına iyi gelir.

Disk pamukları gül suyuna batırıp kapalı göz kapaklarınızın üzerine 15 dakika

bekletmeniz de fayda sağlar.

✓ İki adet pamuk topunu soğuk sütün içine batırıp ve göz altlarına uygulayabilirsiniz.

✓ Hindistan cevizi yağı, zarar görmüş cilt hücrelerini onarabilen zengin bir E vitamini kaynağı. Her gece Hindistan cevizi yağı ile göz altına masaj yapmak koyu halkaları azaltabilir.

✓ Unutmayın, göz altındaki renk değişikliği veya şişlik zamanla kötüleşirse, nedenlerine inmek ve uygun tedaviyi planlamak üzere muhakkak bir dermatoloji uzmanına görünün.

# Ekmek ve Gül 13, ekmekvegul.net 4 yaşında!



“Ekmek ve Gül.” Bu sözcükler kadınların hem ekmek hem de gül mücadelesinin yüzyıllara uzanışını simgeler. 1908’de 15 bin kadın işçi daha kısa çalışma saati, daha iyi gelir, oy hakkı ve doğum izni için yürüyüşe geçtiğinde dillerinde “Ekmek ve Gül” sloganı vardır, hep bir ağızdan “Karnımızı doyurmak için ekmek, ruhumuzu doyurmak için gül istiyoruz” der işçi kadınlar. Bundan bir yıl sonra New England Tekstil Sanayi’ni sarsan iş bırakma eylemi gerçekleştirilir. Bir yürüyüşte işçi kadınlar “Ekmek istiyoruz, Gül de” yazan bir pankart taşır. Grev “Ekmek ve Güller” grevi olarak tarihte yerini alır. Ve o günden bugüne kadınların ortak talebi hâlâ Ekmek ve Gül’dür.

2008 yılında Hayat Televizyonu’nda başlayan kadın programı Ekmek ve Gül de kadınların bu 100 yıllık deneyiminden beslendi, aylık dergimizi de yanımıza kattık. Fabrikalara, mahallelere, atölyelere, evlere, kadın derneklerine, kadınların olduğu her yere uzanan Ekmek ve Gül, 4 yıldır da kadınların birlikteliği ve dayanışmasıyla web sitesi, bir internet televizyonu ve bir kadın dayanışma ağı olarak yoluna devam ediyor.

Ekmek ve Gül; sitesi, dergisi, broşürleri, bildirimleri, üniversitesinden ma-

hallesine kadar pek çok yerde var olan kadın gruplarıyla her gün genişleyen bir dayanışma ağı...

Ekmek ve Gül kadınların buluştuğu bir birlik, kadınların her olanağı kullanarak birbirine seslenme, dert anlatma çabasının toplamı. Serviste işe giderken yanındaki arkadaşla paylaşılan, çay molasında işçi kadınlar ne konuşuyorsa onun hemen yansıdığı bir meca. Üniversite kampüslerinde ya da yurtlarında dağıtılan bir mektup, kadın kulüplerinde, topluluklarında biriken bir güç... Otobüs duraklarına yapıştırılan bir duvar gazetesi... İşyerinde sendika panosuna asılan bir duyuru... Fabrikada kadınlar tuvaletinin kapısının arkasına yapıştırılan bir bildiri... Emekçi kadınların “benim sözüm önemli” duygusunu doya doya yaşadığı, içinden geçeni yazdığı bir günlük... Kapı kapı dağıtılırken yeni ilişkilerin kurulmasına olanak veren bir örgütlenme aracı...

Ekmek ve Gül yazar kadınların okur kadınlara bir şey anlattığı bir meca değil; fabrika işçisi, memur, mühendis, mimar kadınlardan ev emekçisi kadınlara, akademisyenlerden sanatçı ve aydınlara, üniversite öğrencilerinden lise öğrencilerine yaşamın hemen hemen bütün alanlarında ki kadınların bizzat yazar, muhabir, okur, editör ve hatta kameraman, ışık-

çı olduğu, Ekmek ve Gül gruplarının sözcüsü, örgütleyicisi, emektarı olduğu bir alan.

Ekmek ve Gül bugünlerin tarihi yazılırken hep gözden kaçırılan kadın işçi ve emekçilerin tarihe bir not düşme, “biz varız” demesinin adı.

Kadınların yüzlerce yıllık birikimine sırtını yaslayan Ekmek ve Gül, 4 yıldır ekmekvegul.net adresinde günlük haberleri, tarihten kadın hikayeleri, sınırların ötesinde büyüyen kadın mücadelesinin deneyimleri, kadınların yaşamına değen her konuya dair fikirlerini içeren değerlendirme yazıları, işçi emekçi kadınların yaşadıkları sorunların çözümü için cevap veren Haklarımız Var köşesiyle bir danışma hattı, haftalık yayınlarla güçlenen Ekmek ve Gül TV ile her gün genişliyor.

Şimdi daha da büyümeye, bir tek kadının bile kendisini yalnız hissetmeyeceği bir çokluğa adres olmaya adım atıyoruz.

*Kadın kadına dertlerimizi paylaşacağız,*

*Hayatın her anında bize benzer başka kadınların yanımızda olduğunu hissedeceğiz,*

*Kadın dayanışmasıyla güçleneceğiz, Birbirimizden öğreneceğiz ve dünyayı değiştireceğiz...*

*Bu birlikteliğe sen de varsan... Bir tıkla yanındayız!*



Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

BİZE ULAŞIN

[ekmekvegul.net](http://ekmekvegul.net)

[f](#) [@](#) [t](#) [d](#)

ekmekvegul

0533 209 01 78

[@ posta@ekmekvegul.net](mailto:posta@ekmekvegul.net)